

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΕΝΩΣΕΙΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΡΧΩΝ.

*Όπως οί ἐργάται συνεταιρίζονται πρὸς ὑπερτίμησιν τοῦ ἡμερομισθίου, τοιουτοτρόπως καὶ οί ἐργοστασιάρχαι συνεννοοῦνται πρὸς ὑποτίμησιν αὐτοῦ. Ἀφίνομεν κατὰ μέρος τὴν ποινικὴν ἔποψιν, τὴν ὁποίαν νομίζουσιν τινὲς ὅτι δύνανται νὰ ἐγείρωσι κατὰ τῶν ἐργατικῶν συνδέσμων, καὶ τὴν ὁποίαν ἐν τούτοις δὲν ἔχουσι τὴν διάθεσιν νὰ ἐκτείνωσι καὶ πρὸς τοὺς ἐργοστασιαρχικοὺς συνδέσμους. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι μετὰ τὴν ἐν τῷ συντάγματι ἀναγραφὴν τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνεταιρισμοῦ πᾶς δύναται νὰ ποιήσῃ τοῦ μοχλοῦ αὐτοῦ χρῆσιν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων του, τὸ κεφάλαιον τῶν ὁποίων ἐν τῇ βιομηχανικῇ γλώσσει συνίσταται εἰς τὴν ὅσον ἔνεστι μείζονα τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν τιμῶν ἰδρώτων αὐτοῦ κάρπωσιν. Οὐδεμία διάταξις τοῦ φυσικοῦ δικαίου ἐπιβαλλεῖ εἰς τοὺς μικροὺς ἢ τοὺς μεγάλους βιομηχάνους τὴν ὑποχρέωσιν νὰ πωλῶσι ἢ ἀγοράζωσι εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν τιμὴν τὰ προϊόντα ἃπερ παράγουσι ἢ τὰ προϊόντα ὧν ἔχουσι ἀνάγκην. Τούτου δοθέντος ἡ ἐταιρικὴ συνενότησις συμπληροῖ τὸ ὅλον. Καὶ ὅ,τι δύναται νὰ πράξῃ τις μόνος ἐν τῇ ἐκτυλίξει τῶν πρὸς αὐτὸν σχετιζομένων τιμῶν, δύναται ἀπὸ ἴσου δικαίου νὰ τὸ πράξωσι καὶ πολλοὶ ὁμοῦ.

Μεταξὺ ἐν τούτοις τῶν ἐνώσεων τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἐνώσεων τῶν ἐργοστασιάρχων ὑπάρχει μία κεφαλαιώδης διαφορὰ, ὅτι ἐνῶ κατὰ τὰς πρώτας ἀπαντᾶται εἰς ὅλην του τὴν γυμνότητα ὁ περὶ τῆς ζωῆς ἀγὼν εἰς τὰ ἀπλούστερα αὐτοῦ στοιχεῖα, ἀπειλῶν αὐτὴν τὴν ὑπαρξιν τοῦ μικροῦ ἐργάτου καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ἀφ' ἐτέρου κατὰ τὰς ἐνώ-

σεις τῶν ἐργοστασιαρχῶν ἐπικρατεῖ μᾶλλον τὸ συμφέρον τοῦ κεφαλαίου, καὶ τίθεται τοῦτο ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς εἰς κρείττονα μοῖραν τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. Βεβαίως ὑπάρχουσιν ἀνυπέβλητά τινα ὅρια εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἄρμονίαν μεταξὺ τῶν κατόχων τῆς ἐργασίας καὶ τῶν κατόχων τοῦ κεφαλαίου, πολλάκις δὲ εἶδομεν τὴν ἀπληστίαν ἐμπνέουσαν ἀμφοτέρας τὰς παρατάξεις· ὅταν ὁμως λάθωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν πρακτικὴν δύναμιν τοῦ κεφαλαίου καὶ τὴν δεσποτικὴν αὐτοῦ ἐπιβολὴν, αἰσθανόμεθα ὅτι ἡ γραφὴς ἡμῶν διευθύνεται ἐνστικτικῶς ὑπὸ κοινῆς ἀρχῆς, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ στενὴ μεταξὺ τοῦ νοῦς τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς καρδίας τοῦ Λαοῦ ἔνωσις, ἣτις βεβαίως εἶναι ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ κοινοῦ τῆς ἀνθρωπότητος συμφέροντος.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐκτίμησιν τῆς ἀντεργατικῆς τρόπου τινὰ ἐνώσεως τῶν ἐργοστασιαρχῶν, ἔρχονται τὰ ἐπόμενα πέντε εἶδη ἐνώσεων ἐργοστασιαρχῶν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἐπιχειρηματικῆς παραγωγῆς. Ἡ κυρία ἰδέα τῶν ἐνώσεων τούτων ἀποτείνεται κατὰ τῆς ὑπερβολῆς τῆς παραγωγῆς, ὑπερβολῆς ἣτις πολλῶν ἐργοστασιαρχῶν συννέτριψε τὰ σχέδια, διεκινδύνευσε τὸ μέλλον καὶ ἐδημιούργησε τὴν καταστροφὴν. Ἐπομένως ἀποβλέπει εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ συναγωνισμοῦ, τὸν ὁποῖον οἱ ἐργοστασιάρχαι τοῦ αὐτοῦ βιομηχανικοῦ κλάδου ἐνεργοῦσι κατ' ἀλλήλων, καὶ εἰς τὸν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον κανονισμὸν τῆς παραγωγῆς αὐτῶν ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς καταναλώσεως.

Τὸ πρῶτον εἶδος τῶν ἐνώσεων τῶν ἐργοστασιαρχῶν στρέφεται ἰδίως περὶ τὴν παραγωγὴν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν. Οἱ ἐντὸς τῆς αὐτῆς περιφερείας ἐργοστασιάρχαι τοῦ αὐτοῦ βιομηχανικοῦ κλάδου συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς ποσότητος τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ ἐν τῇ διαρκείᾳ τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ἡ ποσότης αὕτη κανονίζεται ἢ κατὰ τὸ μέτρον τῆς προηγουμένης παραγωγῆς ἐκάστου ἢ ἀναλόγως τοῦ μεγέθους ἐκάστου ἐργοστασίου. Ἐν τῇ ἐνώσει ταύτῃ εἰς οὐδένα

τῶν ἐργοστασιαρχῶν ἐπιτρέπεται ἡ παραγωγή πλείονος τοῦ ἀναλογισθέντος αὐτῷ ποσοῦ, ἐν τούτοις ἕκαστος δύναται νὰ πωλῇ τὰ προϊόντα αὐτοῦ εἰς ἣν εὕρισκε συμφερουσαν τιμὴν.

Τὸ δεύτερον εἶδος τῶν ἐνώσεων τῶν ἐργοστασιαρχῶν συνίσταται ἀπεναντίας εἰς τὸν προσδιορισμὸν ἐλαχίστου τινος ὄρου τιμῆς, τὸν ὁποῖον δὲν δύναται ὁ ἐργοστασιάρχης νὰ ἀναβιάσῃ κατὰ τὴν πώλησιν τῶν προϊόντων αὐτοῦ. Τὸ τρίτον εἶδος τῶν ἐν λόγῳ ἐνώσεων περιλαμβάνει τὸν προσδιορισμὸν καὶ τῆς παραχθῆσομένης παρ' ἐκάστου ἐργοστασιάρχου ποσότητος βιομηχανημάτων καὶ τοῦ ἐλαχίστου ὄρου τῆς τιμῆς εἰς ἣν ταῦτα θὰ πωλῶνται. Τὸ τέταρτον εἶδος τῶν ἐνώσεων ἀφορᾷ εἰς τὴν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐργοστασιαρχῶν διανομὴν τῶν παραγγελιῶν διὰ τρόπου καθιστῶντος, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐφικτὴν τὴν ἐνασχόλησιν ὅλων τῶν ἐργοστασίων. Πρὸς τοῦτο ὀργανίζεται κεντρικὸν γραφεῖον, ἔχον τὴν ἀποστολὴν τῆς τοιαύτης διανομῆς. Τὸ πέμπτον εἶδος τῶν ἐνώσεων στρέφεται ἰδίως περὶ τὴν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐργοστασιαρχῶν διανομὴν τῶν τόπων τῆς καταναλώσεως. Διαιρεῖται λοιπὸν ἡ χώρα κατ' ἐπαρχίας καὶ τμήματα, ὀρίζεται δὲ ἐκάστῳ ἐργοστασιάρχῃ τὸ μέρος πρὸς ὃ θέλει διευθύνει τὰ βιομηχανήματά του.

Τοιαύτη εἶναι ἡ γενικὴ ἔννοια τῶν διαφόρων ἐνώσεων τῶν ἐργοστασιαρχῶν. Πρόκειται βεβαίως περὶ τεχνητῆς τινος ἄρμονίας, τὴν ὁποίαν τὸ ἀτομικὸν ἐκάστου συμφέρον ἐπιδιώκει. Ἐν τούτοις ὑπεράνω ὅλων αὐτῶν τῶν σκέψεων εἶναι ἡ φυσικὴ ἄρμονία, τὴν ὁποίαν ἡ ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ συναγωνισμοῦ κοινωνικὴ ἐργασία ἀκαταπαύστως δημιουργεῖ. Τὰ καθήματα ἐν τῇ ἐπόψει ταύτῃ εἶναι μαθήματα καὶ λεπτομέρειαι, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ γενικαὶ τάσεις τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας ὀφελοῦνται.

ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

Δ'.

Ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως ἐξετέθησαν καὶ συνεζητήθησαν αἱ ἐνδεχόμεναι ἀντιρρήσεις κατὰ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ἀνωτάτου ὅρου τῆς κυκλοφορίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἐφ' ὅσον ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία ἤθελε διαρκέσει, συνάμα δὲ ὑπεδείχθη, ὅτι τὸ πρῶτον μέτρον, ὅπερ πρέπει νὰ ληφθῆ, εἶναι ὁ περιορισμὸς τοῦ ποσοῦ τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων ἐντὸς τοῦ ὁρίου, τὸ ὁποῖον τὸ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν χρέος τῆς κυβερνήσεως δικαιολογεῖ. Συνεζητήθη δὲ ἐκ τοῖς ἐκτεθεῖσιν ἢ σύμβασιν τῆς 8 Ὀκτωβρίου 1880, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψει ἐξάσκησις πίεσεως τοῦ ἐνὸς τῶν συμβληθέντων μερῶν κατὰ τοῦ ἐτέρου. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πιστευθῆ, ὅτι τοιαύτη πίεσις ἠδύνατο νὰ ἐξασκηθῆ.

Ἡ κυβέρνησις ὑποχρεωθείσα ὑπὸ τῶν περιστάσεων νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ μέσον τοῦ καταναγκαστικοῦ δανείου πρὸς προμήθειαν κεφαλαίων, δύο εἶχεν ἐνώπιόν της ὁδοὺς ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν· ἢ νὰ θέσῃ εἰς κυκλοφορίαν ἰδία αὐτῆς χαρτονομίσματα, ἢ νὰ ποιήσῃται χρῆσιν τῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Ἄλλ' ἡ ἐκδοσις καὶ κυκλοφορία χαρτονομισμάτων τῆς κυβερνήσεως ἤθελεν ἀναιρέσει κατ' οὐσίαν τὸ προνόμιον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς πρὸς ἐκδοσιν καὶ κυκλοφορίαν γραμματίων τῆς πληρωτέων ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει. Διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ συνυπάρξωσιν ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ χαρτονομίσματα τῆς κυβερνήσεως καὶ γραμμάτια τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς· ἀμα δὲ ὡς ἤθελον τεθῆ εἰς κυκλοφορίαν χαρτονομίσματα τῆς κυβερνήσεως, τὰ γραμμάτια τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἤθελο νὰ ἀποσυρθῆ τῆς κυκλοφορίας, διότι ἤθελον ἀνταλλάσσεσθαι ἐπὶ τῇ ὀνοματικῇ αὐτῶν ἀξίᾳ διὰ χαρτονομισμάτων τῆς κυβερνήσεως.

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τῆς κυκλοφορίας χαρτονομισμάτων τῆς κυβερνήσεως, τῶν ὁποίων ἡ εἰς μεταλλικὸν ἀξία ἤθελε καλονίζεσθαι ἐκ τοῦ ποσοῦ αὐτῶν, ὅπως καὶ ἡ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἀναιρεῖται κατ' οὐσίαν τὸ προνόμιον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, δὲν ἔπεται βεβαίως ἐκ τούτου, ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο νὰ θέσῃ εἰς κυκλοφορίαν ἰδία τῆς γραμμάτια· ἐξ ἐναντίας ἐπειδὴ τὸ κράτος κατὰ τὴν ἀπονομὴν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τοῦ προνομίου τῆς ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας γραμματίων τῆς, πληρωτέων ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει, δὲν παρητήθη τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ τῆς ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας ἰδίου χαρτονομίσματος, καὶ ἐπειδὴ ἡ κυκλοφορία χαρτονομισμάτων τῆς κυβερνήσεως ἰσοδυναμεῖ πράγματι πρὸς τὴν ἀναίρεσιν τοῦ προνομίου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, δύναται νὰ ἐξαχθῆ τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ προνόμιον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἀναστέλλεται, ἀμα τῇ κυκλοφορίᾳ χαρτονομισμάτων τῆς κυβερνήσεως καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἀφοῦ διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τὰ γραμμάτια τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς μετατρέπονται εἰς χαρτονομίσματα τῆς κυβερνήσεως.

Ἡ ἀναγκαστικὴ ἐπομένως κυκλοφορία τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἐὰν θεωρῆται προτιμότερα τῆς κυκλοφορίας χαρτονομισμάτων τῆς κυβερνήσεως καὶ δι' ἄλλους λόγους, ἐξασφαλίζει οὐχ ἥττον καὶ τῇ Τραπεζῇ τὴν κάρπωσιν τῶν προνομίων τῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Οἱ ἄλλοι λόγοι, οἱ ὑπὲρ τῆς προτιμῆσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ἀπὸ τῶν χαρτονομισμάτων τῆς κυβερνήσεως συνηγοροῦντες, εἰσὶν, ὅτι διὰ τῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ὑπάρχει ἀσφαλῆς ὁ ἔλεγχος τοῦ τε ποσοῦ τῶν κυκλοφορούντων γραμματίων τοῦ δανείου τῆς κυβερνήσεως, μολονότι ἐν συνταγματικῷ κράτει ἡ ἐγγύησις αὕτη δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ κατὰ τὴν κυκλοφορίαν χαρτονομισμάτων τῆς κυβερνήσεως, καὶ ὅτι τὸ κοινὸν ἐξακολοῦ-

θει τὰς ληψοδοσίας του δι' ὄργανου, διαφόρου μὲν κατ' οὐσίαν τοῦ ἐν χρήσει πρὸ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ὁμοίου ὁμως αὐτῷ κατὰ τὰ ἐξωτερικὰ αὐτοῦ γνωρίσματα, ἐφ' ᾧ οὐχ ἦττον τὸ πλεῖστον τοῦ κοινοῦ ἀποβλέπει, κλπ.

Ἄλλὰ ταῦτα πάντα, συντελοῦντα εἰς τὸν ἐπὶ εὐλόγοις ὁροις κανονισμόν τῶν ἀμοιβαίων δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων, δὲν δύνανται νὰ ὑποτάξωσι τὸ ἐν τῶν συμβαλλομένων μερῶν εἰς τὰς τυχόν ἀπλήστους ἀξιώσεις τοῦ ἑτέρου ὥστε, ἀφοῦ ἀνάγκη ὑποχωρήσεως εἰς ὄρους ἐπαχθεῖς δὲν δύνανται νὰ προβληθῆ, συμφέρον τι κοινὸν βεβαίως ὑπηγόρευεν εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ παραδεχθῆ ἢ νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ὅρον τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ποσοῦ τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων εἰς τὸ τριπλάσιον τοῦ μεταλλικοῦ ἐναποταμιεύματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ εἰς τὸ τριπλάσιον τοῦ εἰς μεταλλικὸν δανείου πρὸς τὴν κυβέρνησιν. Ποῖον ὁμως τὸ κοινὸν τοῦτο συμφέρον δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν.

Μετὰ τὰ εἰρημένα μεταβαίνομεν εἰς ἕτερον ζήτημα μεγίστης σπουδαιότητος, ἥτοι εἰς τὸ ζήτημα τῶν ἐκ τῆς ὑποτιμῆσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ζημιῶν. Ἐπειδὴ ἡ ὑποτιμῆσις τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ἔφθασε μέχρις 20 περίπου τοῖς $\frac{0}{100}$, κοινῶς πιστεύεται, ὅτι ἅπανα ἡ Ἑλλάς ὑφίσταται ζημίαν πρὸς 20 τοῖς $\frac{0}{100}$ ἀπάσης τῆς ἐνεργουμένης ληψοδοσίας καὶ καθ' ὅσον αὕτη ἐπαναλαμβάνεται. Δὲν εἶναι δὲ ὑπερβολή, ἐὰν προστεθῆ, ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας ζημία, θεωρεῖται οἰονεὶ φόρος, ὃν ἡ Ἑλλάς πληρόνει εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐνεκεν τῆς μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ληψοδοσίας τῆς. "Ἄπορον τῆ ἀληθείᾳ πῶς ὁ τόπος οὗτος δὲν κατεποντίσθη μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ζημίας ταύτης, καθ' ἑκάστην, τί λέγομεν, κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐπαναλαμβανομένης!

Ἄλλ' ἀφέντες τὰ γενικὰ καὶ μεμαχρυσμένα συμπεράσματα, ἃς ἐξετάσωμεν ἐγγύτερον τὰ πράγματα, ὅπως ἐννοή-

σωμεν, εἰ δυνατόν, ποία ἢ ἐκ τῆς ὑποτιμῆσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ζημία, τίνας ἐπιβαρύνει, καὶ τινας, ἐὰν καὶ τοῦτο συμβαίη, ὠφελεί.

Λαμβάνομεν δὲ κατὰ πρῶτον τὰς μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ληψοδοσίας τοῦ κοινοῦ καὶ ἐξετάζομεν τὰς ἐπομένους περιπτώσεις. Πρῶτον, τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια τίθενται εἰς κυκλοφορίαν πρὸ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, καὶ ἐπομένως δὲν ὑφίστανται ὑποτίμησιν τινὰ, ἐπιστρέφονται δὲ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν διαρκούσης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ ὅτε κυκλοφοροῦσιν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ ὑποτιμῆσει πρὸς 10 τοῖς $\frac{0}{100}$. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ Α. π. χ. δίδει εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν συναλλαγματικὴν του ἐκ δραχ. 10,000 καὶ λαμβάνει εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια δραχ. 10,000. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια κυκλοφοροῦσιν εἰς τὸ ἄρτιον ὁ Α. ἀγοράζει ἀπὸ τὸν Β. συνάλλαγμα ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ μεταλλικὸν δραχ. 10,000, οὕτω δὲ ἡ μὲν Τράπεζα ἔχει εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν της τὸ συνάλλαγμα τοῦ Α., ὁ Α. ἔχει εἰς τὸ ταμεῖόν του τὸ μεταλλικόν ἢ τὸ συνάλλαγμα, ὅπερ ἠγόρασε παρὰ τοῦ Β., ὁ δὲ Β. ἔχει εἰς τὸ ταμεῖόν του τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια, ἅτινα ἔλαβεν παρὰ τοῦ Α. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπέρχεται ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία καὶ τὰ γραμμάτια τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ὑποτιμῶνται κατὰ 10 τοῖς $\frac{0}{100}$. Τότε ὁ Α. ἵνα λάβῃ παρὰ τοῦ Β. τραπεζικὰ γραμμάτια 10,000 δραχ. δὲν θέλει δώσει αὐτῷ εἰς μεταλλικόν ἢ ἐξωτερικόν συνάλλαγμα, ὅπερ εἶναι ὑπερτετιμημένον κατὰ 10 τοῖς $\frac{0}{100}$, εἰμὴ μόνον δραχ. 9,000, λαμβάνων δὲ τραπεζικὰ γραμμάτια δραχ. 10,000 δίδει ταῦτα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν καὶ ἐξοφλεῖ τὸ εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς εὐρισκόμενον συνάλλαγμα, ἀλλὰ ταύτοχρόνως θέλει ἔχει ὁ Α. καὶ περίσυμα εἰς χεῖράς του δραχ. 1000 εἰς μεταλλικόν ἢ ἐξωτερικόν συνάλλαγμα. οὕτως ἡ μὲν Τράπεζα ἐξισώνει τὸν λ/σμὸν τοῦ Α. καὶ τῶν γραμματίων της ἄνευ κέρδους τινος ἢ ζημίας, ὁ Α. εὐρίσκειται μὲ κέρδος δραχ. 1000 εἰς μεταλλικόν ἢ ἐξωτερικόν συνάλλαγμα, ὁ δὲ Β. εὐρίσκειται μὲ μεταλλικόν ἢ ἐξωτερικόν συνάλλαγμα

ἐκ δραχ. 9,000 ἀντὶ τῶν 10,000, ἄς εἶχε πρότερον. *Ἄρα ἡ μὲν Τράπεζα οὐδὲν ἐκέρδισεν ἢ ἐζημιώθη, ὁ Α. ἐκέρδισε δραχ. 1000 καὶ ὁ Β. ἐζημιώθη δραχ. 1000.

Δεύτερον. Τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τίθενται εἰς κυκλοφορίαν καὶ ἐπιστρέφονται εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν γραμμᾶτιά της, ἐν ὑποτιμῆσει κυκλοφοροῦντα ἔνεκεν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ Α. π. χ. δίδει εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν συναλλαγματικὴν του ἐκ δραχ. 10,000 καὶ λαμβάνει τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς τραπεζικὰ γραμμᾶτια. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τραπεζικὰ γραμμᾶτια εἰσὶν ὑποτιμημένα πρὸς 10 τοῖς 0/0, ὁ Α. ἀγοράζει διὰ τῶν ἐκ δρ. 10,000 τραπεζικῶν γραμματίων ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα δραχ. 9,000 καὶ διὰ τοῦ συναλλάγματος τούτου, ὅπερ ἀποστέλλει εἰς τὸ ἐξωτερικόν, προμηθεύεται ἐμπορεύματα ἐκ φράγκων 9,000, ἐχόντων ἀξίαν εἰς τραπεζικὰ γραμμᾶτια δραχ. 10,000 καὶ ἅπαντα τὰ ἐξόδα καὶ τὰ κέρδη του, θέλει προσδιορίσει ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ τὴν τιμὴν τῶν ἐμπορευμάτων του, διὰ τῆς πωλήσεως τῶν ὁποίων θέλει εἰσπράξει, πλὴν τῶν ἐξόδων καὶ τῶν κερδῶν του, δραχ. 10,000 εἰς τραπεζικὰ γραμμᾶτια, δίδων δὲ ταῦτα εἰς τὴν Τράπεζαν θέλει ἐξοφλήσει τὸ συνάλλαγμά του. Οὕτως οὔτε ἡ τράπεζα, οὔτε ὁ Α. ἐζημιώθησαν ἢ ὠφελήθησαν ἐκ τῆς ληψοδοσίας ταύτης, καίτοι ὑφισταμένης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, καίτοι ὑποτιμημένων ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων κατὰ 10 τοῖς 0/0. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ἀγοραστάς τῶν ἐμπορευμάτων, εἰς τούτους θέλομεν ἔλθαι ἀκολούθως.

Τρίτον. Τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν, ὅταν τὰ τραπεζικὰ γραμμᾶτια τίθενται εἰς κυκλοφορίαν εἰσὶν ὑποτιμημένα, ὅταν δὲ ἐπιστρέφονται εἰς τὴν τράπεζαν κυκλοφοροῦσιν εἰς τὸ ἄρτιον. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ Α. ἔδωκεν εἰς τὴν Τράπεζαν συναλλαγματικὴν του ἐκ δρ. 10,000 καὶ ἔλαβε τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς τραπεζικὰ γραμμᾶτια. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τραπε-

ζικὰ γραμμᾶτια ἦσαν ὑποτιμημένα κατὰ 10 τοῖς 0/0, ἡγόρασε δι' αὐτῶν ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα ἐκ φραγ. 9,000, διὰ δὲ τοῦ συναλλάγματος τούτου, ὅπερ ἀπέστειλεν εἰς τὸ ἐξωτερικόν ἐπρομηθεύθη ἐμπορεύματα φραγ. 9,000, ἐχόντων ἀξίαν εἰς τραπεζικὰ γραμμᾶτια δραχ. 10,000. Πρὶν ἢ ὁμως φθάσῃ τὰ ἐμπορεύματα ἢ καὶ πρὶν πωληθῶσιν αἴρεται ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία καὶ τὰ τραπεζικὰ γραμμᾶτια κυκλοφοροῦσιν ἐν ἰσοτιμίᾳ πρὸς τὰ μεταλλικὰ νομίσματα. Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων ἐχόντων, ὁ Β. δίδει καὶ αὐτὸς εἰς τὴν τράπεζαν συναλλαγματικὴν ἐκ 10,000 δραχ. καὶ λαμβάνει ἴσου ποσοῦ τραπεζικὰ γραμμᾶτια, καὶ ἐπειδὴ μετέρχεται τὸ αὐτὸ εἶδος ἐμπορίου, ὅποιον καὶ ὁ Α. ἀγοράζει διὰ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων συναλλαγματικὴν 10,000 φρ. ἐνῶ ὁ Α. ἡγόρασε τοιαύτην 9,000 φράγκων, καὶ διὰ τῆς συναλλαγματικῆς τῶν 10,000 φράγκων προμηθεύεται ἐμπορεύματα τοῦ αὐτοῦ εἶδους, ὅποια καὶ ὁ Α. Ἄλλ' ὁ μὲν Α. διὰ τραπεζικῶν γραμματίων δραχ. 10,000 ἐπρομηθεύθη ἐμπορεύματα ἀξίας εἰς χρυσὸν 9,000 φράγκων, ὁ δὲ Β. διὰ τραπεζικῶν γραμματίων 10,000 δραχ. ἐπρομηθεύθη ἐμπορεύματα ἀξίας εἰς χρυσὸν 10,000 φράγκων. Καὶ ἐπειδὴ ἤδη τὰ τραπεζικὰ γραμμᾶτια ὑπερετιμήθησαν καὶ ἐφθασεν ἡ ἀξία αὐτῶν εἰς τὸ ἄρτιον, οἱ δὲ ἔμποροι Α. καὶ Β. δὲν δύνανται νὰ διατιμήσωσι διαφόρως τὰ ἐμπορεύματά των, ἀφ' οὗ εἶναι τοῦ αὐτοῦ εἶδους καὶ τῆς αὐτῆς ποιότητος, ὁ Α. διὰ τῆς πωλήσεως τῶν ἐμπορευμάτων του θέλει εἰσπράξει, πλὴν τῶν ἐξόδων κλπ. περὶ ὧν δὲν πρόκειται, δρ. 9,000. Διὰ τὴν πληρώσῃ δὲ ὁ Α. τὸ εἰς χεῖρας τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς συνάλλαγμά του, θέλει λάθει ἀνάγκη ἑτέρων 1,000 δραχμῶν, ἄς θέλει ζημιωθῇ, ἐνῶ ὁ Β. θέλει πληρώσει τὸ εἰς χεῖρας τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς εὐρισκόμενον συνάλλαγμά του ἄνευ τινὸς ζημίας. Οὕτως ἡ Τράπεζα οὐδὲν θέλει κερδίσει ἢ ζημιωθῇ, ὁ Α. θέλει ζημιωθῇ δραχ. 1000 ὁ δὲ Β. οὐδὲν θέλει ζημιωθῇ ἢ κερδίσει,

Ἐκ τῶν προηγουμένων παραδειγμάτων, τὰ ὅποια δύναν-

ται να ἐφαρμωσθῶσι καθ' ἅπασαν τὴν μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ληψοδοσίαν τοῦ κοινοῦ, ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ὡς κατάστημα ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας τραπεζικῶν γραμματίων κατ' οὐδὲν ὠφελεῖται ἢ ζημιούται ἐκ τῆς ὑπερτιμῆσεως ἢ ὑποτιμῆσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων. Ἡ Τράπεζα ὠφελεῖται τοὺς τόκους ἐκ τῶν προεξοφλήσεων καὶ δανείων, ἅτινα διὰ τραπεζικῶν γραμματίων ἐνεργεῖ, ὠφελεῖται δὲ ἢ ζημιούται ἐκ τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως μεταλλικοῦ ἢ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος, ὅπως καὶ πᾶς ἕτερος τραπεζίτης, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς, ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ὡς ἐκ τοῦ εὐρέος σταδίου, ὅπερ ἔχει ἐνώπιόν τῆς πρὸς ἐκδοσιν καὶ κυκλοφορίαν τραπεζικῶν γραμματίων, δύναται μέχρις ὀρίου τινὸς νὰ ὑψώσῃ ἢ ἐκπέσῃ κατὰ τὸ ἐκάστοτε συμφέρον τῆς τὸ ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα.

Ἐξακολουθοῦντες τὴν σειράν τῶν παραδειγμάτων, μεταβαίνομεν νῦν ἀπὸ τῆς ληψοδοσίας μετὰ τῆς Τραπεζῆς εἰς ἕτερον εἶδος ληψοδοσίας μετὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ τραπεζίτου. Ἐμπορὸς ἔχων εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια δραχ. 10,000, εἰς τὸ ἄρτιον κυκλοφοροῦντα, ἀγοράζει παρὰ τραπεζίτου συναλλαγματικὴν 10,000 φράγκων. Ἐνῶ δὲ ὁ τραπεζίτης εὐρίσκειται ἔχων εἰς χεῖράς του τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια, ἐπέρχεται ἢ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία καὶ τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια ὑποτιμῶνται κατὰ 10 τοῖς 0/0. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ τραπεζίτης διὰ νὰ ἐξισώσῃ τὴν ληψοδοσίαν του μετὰ τοῦ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτοῦ του, εἰς βίαιος τοῦ ὁποίου ἐξέδωκε συναλλαγματικὴν ἐκ 10,000 φράγκων ὑπὲρ τοῦ ἐμπόρου, ἢ πρέπει νὰ ἀποστείλῃ αὐτῷ εἰς χρυσὸν τὸ ποσὸν τοῦτο, ἢ πρέπει νὰ ἀγοράσῃ ἕτερα ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματα ἐκ τῶν ἐχόντων λαμβάνειν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἄλλ' εἴτε τὸ ἐν εἴτε τὸ ἕτερον πράξῃ, θέλει ὑποστῆ τὴν ζημίαν τῆς ὑποτιμῆσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων. Οὕτω δὲ ὁ μὲν ἔμπορος οὐδὲν ἐζημιώθη ἢ ὠφελήθη, ὁ τραπεζίτης ὁμῶς ἐζημιώθη δραχ. 1000, ἤτοι τὴν ὑποτίμη-

σιν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἣν ταῦτα ὑπέστησαν μετὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως αὐτῶν, ἤτοι μετὰ τῆς παραλαβῆς τῶν ὑπὸ τοῦ ἐμπόρου καὶ τῆς δι' αὐτῶν πληρωμῆς συναλλάγματος ἢ χρυσοῦ πρὸς ἐξίσωσιν τοῦ μετὰ τοῦ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτοῦ τοῦ λ)σμοῦ.

Ἔτερον παράδειγμα. Ὁ ἔχων εἰς χεῖράς του τραπεζικὰ γραμμάτια 10,000 δραχμῶν ὑποτετιμημένα κατὰ 10 τοῖς 0/0 ἀγοράζει παρὰ τραπεζίτου συναλλαγματικὴν ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐκ φρ. 9,000· ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν ἀγορὰν ταύτην αἶρεται ἢ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία καὶ ὁ μὲν Α. εὐρίσκειται ἔχων τὴν συναλλαγματικὴν τῶν 9,000 φράγκων, ὁ δὲ τραπεζίτης τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ τραπεζίτης ὠφελεῖται δραχ. 1000, διότι διὰ τῶν 10,000 φράγκων τραπεζικῶν γραμματίων δύναται νὰ ἀγοράσῃ μεταλλικὸν ἐπίσης 10,000 φράγκων, ἀφοῦ οὐδεμία θέλει ὑπάρχει διαφορά τιμῆς μετὰ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων καὶ μεταλλικοῦ. Ἄλλ' ὁ Α. ἐζημιώθη; οὐχί. Διότι κατὰ τὴν ὑπόθεσίν μας ὁ Α. εἶχεν εἰς χεῖράς του τραπεζικὰ γραμμάτια δραχ. 10,000 ὑποτετιμημένα, τουτέστιν ἔλαβε ταῦτα δι' ἀνταλλάγματος ἀξίας δραχ. 9,000 εἰς χρυσόν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δύο τελευταίων παραδειγμάτων ἀποδεικνύεται, ὅτι ἐν ταῖς ληψοδοσίαις μετὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ τραπεζίτου ζημιούται ὁ λαμβάνων τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια ὑπερτετιμημένα καὶ δίδων αὐτὰ ὑποτετιμημένα, ὠφελεῖται δὲ ἐξ ἐναντίας ὁ λαμβάνων τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια ὑποτετιμημένα καὶ δίδων αὐτὰ ὑπερτετιμημένα, ὁ δὲ λαμβάνων καὶ δίδων αὐτὰ ὑποτετιμημένα, ἢ ὑπερτετιμημένα οὔτε ζημιούται οὔτε ὠφελεῖται.

Μεταβαίοντες ἤδη εἰς ἕτερον εἶδος ληψοδοσίας μετὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ τραπεζίτου, λαμβάνομεν τὰ ἐπόμενα παραδείγματα. Ὁ Α. δανείζει εἰς τὸν Β. δραχμὰς 10,000 πρὸ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ὁ δὲ Β. διὰ τῶν 10,000 δραχμῶν ἀγοράζει ἐμπορεύματα ἢ χρησιμοποιοῖ αὐτὰ εἰς τὴν

βιομηχανίαν του. Κατά την εποχὴν ὁμως τῆς ἀποδόσεως τοῦ δανείου ἐπέρχεται ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία καὶ συνεπεία ταύτης τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια ὑποτιμῶνται κατὰ 10 τοὶς $\%$. Ἐὰν ὁ Β. ἐκποιήσῃ ἐμπορεύματα ἢ προϊόντα τῆς βιομηχανίας του πρὸς εἰσπραξίν τῶν 10,000 δραχμῶν, θέλει θεβαίως διατιμῆσαι ταῦτα, ὑπολογίζων καὶ τὴν ὑποτίμησιν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ὥστε διὰ τῆς ἐκποιήσεως ἐμπορευμάτων ἢ προϊόντων ἀξίας δραχ. 9,000 εἰς χρυσόν, θέλει εἰσπράξῃ δραχμὰς 10,000 εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια, διὰ δὲ τούτων θέλει ἐξοφλήσῃ τὸ πρὸς τὸν Α. χρέος του, θέλῃσι δὲ μένει παρὰ τῷ Β. ὡς κέρδος εἰς ἐμπορεύματα ἢ προϊόντα δραχμαὶ 1000. Οὕτως ὁ ὀφειλέτης Β. θέλει κερδίσει δραχμὰς 1000, ἅς θέλει ζημιωθῇ ὁ δανειστής Α.

Ἐὰν ὁμως τὰς εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια 10,000 δραχ. ὁ Α. δανείσῃ ἀκολούθως εἰς τὸν Γ. οὗτος δὲ ἀγοράσῃ δι' αὐτῶν ἐμπορεύματα ἢ προϊόντα, θέλει ἀγοράσει τοιαῦτα ἀξίας δραχ. 9,000 εἰς χρυσόν, καὶ ἐὰν κατὰ τὴν εποχὴν τῆς πληρωμῆς τοῦ χρέους τοῦ Γ. πρὸς τὸν Α. ἀρθῇ ἡ καταναγκαστικὴ κυκλοφορία, ὁ δὲ Γ. πωλήσῃ τὰ ἐμπορεύματα ἢ προϊόντα πρὸς προμήθειαν τῶν χρημάτων, θέλει εἰσπράξῃ διὰ τῆς πωλήσεώς των εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια, ἔχοντα ἀξίαν ἴσην πρὸς τὰ μεταλλικὰ νομίσματα. δραχ. 9,000 καὶ ἐπομένως θέλει ζημιωθῇ δραχμὰς 1,000. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ μὲν Α. οὐδὲν θέλει ζημιωθῇ ἢ ὠφελθῇ, ὁ Β. θέλει ὠφελθῇ δραχμὰς 1,000 ὁ δὲ Γ. θέλει ζημιωθῇ τὸ ποσὸν τοῦτο.

Ἄλλ' ἐὰν τὸ δάνειον δοθῇ ὑπὸ τοῦ Α. εἰς τὸν Β. καὶ ἐπιστραφῇ, ὑπὸ τοῦ Β. εἰς τὸν Α. ὑφισταμένης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων κυκλοφορούντων ἐν ὑποτίμησει κατὰ 10 τοὶς $\%$, τί θέλει συμβῆ; ὁ Α. θέλει δόσει εἰς τὸν Β. τὰς 10,000 εἰς γραμμάτια, ἔχοντα ἀξίαν εἰς χρυσόν δραχ. 9,000, ὁ Β. θέλει ἀγοράσει ἐμπορεύματα ἢ προϊόντα ἀξίας δραχ. 9,000 εἰς χρυσόν, θέ-

λει πωλήσῃ ταῦτα καὶ εἰσπράξῃ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια δραχ. 10,000 καὶ διὰ τούτων θέλει ἐξοφλήσῃ τὸ πρὸς τὸν Α. χρέος του. Ὡστε οὐδετερος τούτων θέλει ὠφελθῇ ἢ ζημιωθῇ ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παραδειγμάτων τῆς μεταξὺ δανειστοῦ καὶ ὀφειλέτου ληψοδοσίας ἀποδεικνύεται ὅτι, ἐὰν μὲν τὸ δάνειον δοθῇ πρὸ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ἐπιστραφῇ δὲ διαρκούσης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ζημιοῦται ὁ δανειστής καὶ ὠφελείται ὁ ὀφειλέτης. Ἐὰν δὲ τὸ δάνειον δοθῇ καὶ ἐπιστραφῇ διαρκούσης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, οὔτε ὁ δανειστής οὔτε ὁ ὀφειλέτης ζημιοῦνται ἢ κερδίζουσί τι ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων. Καὶ ἐὰν τὸ δάνειον δοθῇ διαρκούσης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ἐπιστραφῇ δὲ μετὰ τὴν ἄρσιν αὐτῆς, ὠφελείται ὁ δανειστής, ὅστις ἔδωκεν ὑποτετιμημένα τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ ἔλαβε τοιαῦτα ἰσότιμα πρὸς τὸν χρυσόν, ζημιοῦται δὲ ὁ ὀφειλέτης.

Ἀπὸ τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου μεταβαίνομεν εἰς τὸν ἔμπορον ἢ τὸν βιομήχανον καὶ τὸν καταναλωτὴν, ὑφισταμένης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ ἐπομένως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων κυκλοφορούντων ἐν ὑποτίμησει. Πρόδηλον ὅτι ὁ ἔμπορος καὶ ὁ βιομήχανος θέλουσι κανονίσει τὴν τιμὴν τῶν πραγμάτων των ἐπὶ τῇ βάσει τῆς εἰς χρυσόν ἀξίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ὑπερτιμώντες τὰ πράγματα των κατὰ λόγον τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων. Ὡστε ὁ καταναλωτὴς θέλει ζημιωθῇ ἢ μὴ, οὐχὶ ἐκ τῆς ὑπερτιμήσεως τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐκ τῆς εἰς χρυσόν ἀξίας, ἐφ' ἣ ἔλαβε τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια, διότι, ἐὰν ὁ καταναλωτὴς ἔλαβε καὶ ἔδωκε ταῦτα ὑποτετιμημένα κατ' οὐδὲν ἐζημιώθη.

Ἐὰν τις π. χ. εἶναι σταφιδόχος, ἢ δὲ σταφίς ἔχῃ ἀξίαν εἰς χρυσόν δραχ. 200 κατὰ χιλιάδα, τὰ δὲ τραπεζικὰ γραμμάτια ὑποτιμῶνται κατὰ 10 τοὶς $\%$, ὁ ἔμπορος θέλει προσ-

φέρει αὐτῷ εἰς τραπεζικά γραμμάτια δραχ. 220. Ἐὰν λοιπὸν καὶ ὁ σταφιδοῦχος ἀγοράσῃ τὰ διάφορα ἐμπορεύματα ἢ πληρώσῃ τὰ ἡμερομίσθια διὰ τὴν καλιέργειαν τῶν σταφιδαμπέλων του μὲ ὑπερτίμησιν κατὰ 10 τοῖς % κατὰ τί ἐξημιώθῃ; οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον.

Ἐὰν ἕτερος πορίζεται χρήματα ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν προϊόντων τῶν κτημάτων ἢ τῆς βιομηχανίας του, ἔνεκεν δὲ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ὑπερτιμᾶ καὶ οὗτος τὴν τιμὴν τῶν προϊόντων του ἀναλόγως τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, κατὰ τί ἐξημιώθῃ, ἀγοράζων πρὸς ἰδίαν του χρῆσιν τὰ προϊόντα τῶν κτημάτων ἢ τῆς βιομηχανίας τῶν ἄλλων κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ὑπερτετιμημένα; οὐδὲ κατὰ λεπτόν.

Ἐὰν τρίτος λαμβάνῃ τὰ ἔσοδά του ἐκ χρημάτων ἢ κτημάτων του εὐρισκομένων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἢ μετέρχεται τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, πωλῆ δὲ τὰ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰς χρυσὸν ἢ εἰς συναλλάγματα ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ προερχόμενα χρήματα ἀντὶ τραπεζικῶν γραμματίων, κατὰ τί ζημιούται, ἀγοράζων τὰ πρὸς συντήρησίν του μὲ τὴν αὐτὴν ὑπερτίμησιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπώλησε τὰ χρυσᾶ του νομίσματα ἢ τὰ ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματά του; οὐδὲ κατὰ λεπτόν.

Ἐὰν τέταρτος εἶναι ἡμερομίσθιος καὶ κατ' ἀναλογίαν τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων αὐξάνῃ καὶ οὗτος τὴν τιμὴν τοῦ ἡμερομισθίου του, κατὰ τί ζημιούται, ἐὰν ἀγοράζῃ δι' αὐτῶν τούτων τῶν ὑποτετιμημένων τραπεζικῶν γραμματίων τὰ πρὸς συντήρησίν του πράγματα εἰς ἀνάλογον πρὸς τὴν αὐξήσιν τοῦ ἡμερομισθίου του ὑπερτίμησιν; οὐδὲ κατὰ λεπτόν.

Ἐὰν δὲ ὁ βιομήχανος δὲν αὐξάνῃ τὴν τιμὴν τῶν προϊόντων του καὶ ὁ ἡμερομίσθιος τὴν τιμὴν τοῦ ἡμερομισθίου του, διατί τότε ὁ καταναλωτὴς τῶν προϊόντων τοῦ βιομηχάνου καὶ ὁ μισθωτὴς τοῦ ἐργάτου παραπονοῦνται δι' ὑπερτίμησιν,

ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας προερχομένην;

Ὁ ἐκδότης τῆς ἐφημερίδος παραπονεῖται διότι εἰσπράττει τὴν συνδρομὴν εἰς ὑποτετιμημένα τραπεζικά γραμμάτια, ἀλλὰ δὲν λείπουν καὶ τὰ παράπονα τοῦ συνδρομητοῦ ἐπὶ τῇ ζημίᾳ τοῦ καὶ δι' αὐτὴν τῆς ἐφημερίδος τῆς συνδρομῆν, ὑπολογίζων ζημίαν πρὸς 20 τοῖς % ἐπὶ τῶν ἐτησίων δαπανῶν του.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παραδειγμάτων δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν τοὺς ἐπομένους κανόνας, οἵτινες εἰσι κοινοὶ ἐπὶ πάσης ληψοδοσίας. Πρῶτον, ὅτι ζημιούται ὁ λαμβάνων τὰ τραπεζικά γραμμάτια ὑπερτετιμημένα καὶ δίδων αὐτὰ ὑποτετιμημένα, εἴτε διότι εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ δεχθῇ αὐτὰ κατὰ τὴν διατίμησίν των, εἴτε διότι ἢ ὑποτίμησις ἐπέρχεται ἀκολούθως. Δεύτερον, ὅτι ὠφελεῖται ὁ λαμβάνων τὰ τραπεζικά γραμμάτια ὑποτετιμημένα καὶ δίδων αὐτὰ ὑπερτετιμημένα, εἴτε διότι ἐβελτιώθη ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἀξία των, εἴτε διότι ὁ δανειστὴς του εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ δεχθῇ αὐτὰ εἰς τὸ ἄρτιον. Τρίτον, ὅτι κατ' οὐδὲν ὠφελεῖται ἢ ζημιούται ὁ λαμβάνων καὶ δίδων τὰ τραπεζικά γραμμάτια ὑποτετιμημένα.

Ὡστε ἡ ἐκ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ζημία ἢ τὸ ἐξ αὐτῶν κέρδος δὲν δύναται νὰ ἐξακριβωθῶσιν, ἂν δὲν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τε τὰς δι' αὐτῶν εἰσπράξεις καὶ τὰς δι' αὐτῶν πληρωμάς. Πλανᾶται δὲ ἢ δὲν λέγει τὴν ἀλήθειαν ὁ ἰσχυριζόμενος, ὅτι ζημιούται ὁ ἐνεργῶν πληρωμὰς δι' ὑποτετιμημένων τραπεζικῶν γραμματίων, ἂν καὶ οὗτος ἔλαβε ταῦτα ὑποτετιμημένα.

Ὅπως ὁ ἔμπορος δὲν δύναται νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὸ κέρδος ἢ τὴν ζημίαν ἐκ μόνου τοῦ προϊόντος τῆς πωλήσεως τῶν ἐμπορευμάτων του, ἐὰν δὲν λάβῃ ὑπ' ὄψει καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ἀγορᾶς, διὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς λόγον καὶ ὁ κάτοχος τραπεζικῶν γραμματίων δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἐξ αὐτῶν ζημίαν διὰ μόνης τῆς τιμῆς ἐφ' ἣ δίδει αὐτὰ, χωρὶς νὰ συγκρίνῃ τὴν τιμὴν ταύτην πρὸς ἐκείνην, ἐφ' ἣ τὰ ἔλα-

βε. Πράγματι έπομένως ζημιούνται εκ τής αναγκαστικής κυκλοφορίας και τής υποτιμήσεως τών τραπεζικῶν γραμματίων, οί μὴ δυνάμενοι κατά τήν παραλαβήν των νά τά δεχθῶσιν ἐπὶ τῇ ἀναλογούσῃ εἰς χρυσόν ἀξία των, ἢ νά ὑπερτιμήσωσι καὶ οὔτοι ἀναλόγως τὸ διδόμενον ἀντάλλαγμα.

Ίδίως δὲ ζημιούνται, πρῶτον, οί ὑπάλληλοι, οί συνταξιούχοι καὶ ἅπαντες οί δικαιοῦχοι τοῦ δημοσίου ταμείου, καθ' ὅσον καὶ αἱ ἀπαιτήσεις τών τελευταίων δὲν προέρχονται ἐκ παροχῆς ὑλικοῦ ἢ ἐργασίας, ὑπερτιμηθέντων κατά λόγον τής υποτιμήσεως τών τραπεζικῶν γραμματίων.

Ἄλλὰ τίνες οί ὠφελούμενοι ἐκ τής ζημίας τών ὑπαλλήλων, τών συνταξιούχων καὶ τών λóιπῶν πιστωτῶν τοῦ δημοσίου; Προδήλως οί φορολογούμενοι καὶ οί πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλέται, οἵτινες διὰ νά προμηθευθῶσι τὰ ἀναγκαῖα πρὸς πληρωμὴν χρήματα θέλουσι μὲν πωλήσει τὰ προϊόντα των, ἢ θέλουσιν ἐργασθῆ ἐπὶ ἡμερομισθίῳ, ἀλλὰ θὰ κανονίσωσι βεβαίως τὴν τιμὴν τών προϊόντων καὶ τών ἡμερομισθίων των ἐπὶ τῇ εἰς χρυσόν καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ τιμῇ τών τραπεζικῶν γραμματίων· θέλουσιν ἐπομένως λάβει εἰς τραπεζικά γραμμάτια ποσὸν ἀιῶτερον ἢ ὅσον ἤθελον λάβει ἐὰν τὰ τραπεζικά γραμμάτια δὲν ἦσαν ὑποτετιμημένα. Καὶ ὁ εἰς ὁμῶς καὶ ὁ ἕτερος θέλουσι πληρώσει τοὺς φόρους των εἰς τραπεζικά γραμμάτια, διότι οί φόροι καὶ τὰ πρὸς τὸ δημόσιον χρέη δὲν αὐξάνουσι κατά λόγον τής υποτιμήσεως τών τραπεζικῶν γραμματίων. Θέλουσιν ἐπομένως ὠφελῆθῆ τὴν διαφορὰν.

Ἐὰν ὁ φορολογούμενος, ὁ ἐπιτηδευματίας, ὁ ἔμπορος καὶ πᾶς ἄλλος ὀφειλέτης πρὸς τὸ δημόσιον δὲν προσθέτωσι τὴν ὑποτίμησιν τών τραπεζικῶν γραμματίων εἰς τὴν τιμὴν τών προϊόντων, τών ἡμερομισθίων καὶ τών ἐμπορευμάτων των, ἐννοεῖται, ὅτι ἢ μὴ προσθήκη αὕτη ὠφελεῖ τοὺς καταναλωτάς, ἢτοι ἅπασαν τὴν κοινωνίαν, μὴδ' αὐτῶν τών ὑπαλλήλων ἐξαιρουμένων.

τάς, ἢτοι ἅπασαν τὴν κοινωνίαν, μὴδ' αὐτῶν τών ὑπαλλήλων ἐξαιρουμένων.

*Ὅτε ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν ὁ νόμος περὶ τής περιορισμένης παραδοχῆς τών χαλκίνων νομισμάτων εἰς τὰ δημόσια ταμεῖα, οί ἀντιπρόσωποι ἢ μᾶλλον οί κάτοικοι τών νέων ἐπαρχιῶν κατεξανέστησαν κατά τοῦ μέτρου τούτου, διότι διὰ τών χαλκίνων νομισμάτων ἐπλήρονον τοὺς φόρους καὶ τὰ διάφορα τέλη εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, ὡς εἰ ἐπλήρονον ταῦτα διὰ γραμματίων τής Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, καθ' ὅσον ἐντεῦθεν διὰ τραπεζικῶν γραμματίων ἐπρομηθεύοντο χάλκινα νομίσματα, τὰ ὅποια μετέφερον εἰς τὰς νέας ἐπαρχίας πρὸς πληρωμὴν τών φόρων. Ἡ διὰ τραπεζικῶν ἐπομένως γραμματίων πληρωμὴ τών φόρων καὶ τελῶν, ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐλάττωσιν τών φόρων, ἀνάλογον πρὸς τὴν ὑποτίμησιν τών τραπεζικῶν γραμματίων.

Ζημιούνται, δεύτερον, ἐκ τής υποτιμήσεως τών τραπεζικῶν γραμματίων, οί δανεισταὶ τοῦ δημοσίου καὶ τών ιδιωτῶν, καθ' ὅσον δὲν δύνανται νά ζητήσωσι τὴν πληρωμὴν τών τόκων καὶ τών κεφαλαίων εἰς χρυσόν, διὰ τὰ πρὸ τής αναγκαστικῆς κυκλοφορίας πραγματοποιηθέντα δάνεια, ἀλλ' ὠφελοῦνται οί ὀφειλέται, καθ' ὅσον λαμβάνουσι τὰ τραπεζικά γραμμάτια ὑποτετιμημένα.

Ζημιούνται τρίτον, ἐκ τής υποτιμήσεως τών τραπεζικῶν γραμματίων, οί ἰδιοκτῆται διὰ τὰ πρὸ τής αναγκαστικῆς κυκλοφορίας συμφωνηθέντα ἐνοίκια, ἀλλ' ὠφελοῦνται οί ἐνοικιασταί, καθ' ὅσον καὶ οὔτοι λαμβάνουσι τὰ τραπεζικά γραμμάτια ὑποτετιμημένα. Ἄν ὁμῶς ἀνανεωθῶσι τὰ ἐνοικιαστήρια ὑφισταμένης τής υποτιμήσεως τών τραπεζικῶν γραμματίων, αἰρομένης τής αναγκαστικῆς κυκλοφορίας θέλει ἔλθῃ ἢ σειρά τών ἰδιοκτῆτῶν κατά τών ἐνοικιαστῶν.

Δὲν δύναται τις βεβαίως νά ἰσχυρισθῆ, ὅτι ὁλος ὁ κόσμος καὶ κατά πᾶσαν στιγμὴν κανονίζει τὴν τιμὴν τών ἐμπορευμάτων, τών προϊόντων καὶ τών ἡμερομισθίων κατά τὰς δια-

κυμάνσεις τῆς ἀξίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων. Ἀπόδειξιν πρόσφατον περὶ τοῦ ἐναντίου ἔχομεν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος. Ἄλλ' οὔτε εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ ἀξία ὄλων τῶν πραγμάτων ὑπερετιμήθη ἐκ μόνῃς τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ἀφ' οὗ καὶ οἱ πωληταὶ καὶ οἱ ἀγορασταὶ ἐξ ἴσου παραπονοῦνται. Οὔτε ἐπομένως δύνανται νὰ δικαιολογηθῶσιν ἅπασαι αἱ καταστροφαὶ αἱ εἰς τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν ἀποδιδόμεναι. Οὐχὶ ἡ ὑποτίμησις, ἀλλ' οὕξουσα ὑποτίμησις τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἡ ἐκ τὴν αὐξήσεως τοῦ ἐν κυκλοφορίᾳ ποσοῦ αὐτῶν προερχομένη καὶ ἡ διακύμανσις τῆς ἀξίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἡ τὴν αὐτὴν κυρίως αἰτίαν ἔχουσα, προξενουσι τὰς μεγαλύτερας ζημίας. Ἡ διαρκὴς δὲ ὑποτίμησις ζημιοῖ μόνον τὰς τάξεις, ἅς ἀνωτέρω ἀπηριθμήσαμεν καὶ εἴ τινα ἑτέραν, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς διατελοῦσαν ὄρους.

Ε'.

Μετὰ τὴν ἐν τοῖς ἀνωτέρω εἰδικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας προκυπτουσῶν ζημιῶν καὶ τῆς διανομῆς αὐτῶν κατὰ μέρος, μεταβαίνομεν νῦν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν θεμάτων τούτων ὑπὸ γενικωτέραν ἑποψιν. Ἐξεταστέον δὲ ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ὁ τόπος ζημιοῦται, ἐν συνόλῳ ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, τίνας ἐν γένει ἐπιβαρύνει ἡ ζημία, τίνας πιθανῶς ὠφελεῖ καὶ κατὰ πόσον ἐπαναλαμβάνεται.

Ἐπειδὴ τὸ ποσὸν τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων ἀνῆλθε μέχρις 98 ἑκατομμυρίων, ἡ δὲ ὑποτίμησις αὐτῶν σχετικῶς πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ μεταλλικοῦ καὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος ἔφθασε μέχρι 17 τοῖς $\frac{0}{10}$, ἡ ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ζημία ὑπολογίζεται ἐπὶ 98, 000,000 πρὸς 17 τοῖς $\frac{0}{10}$ ἤτοι εἰς δραχμὰς 16,660,000 συχνάκις ἐπαναλαμβανομένη, καὶ ὑποτίθεται ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῆς ζημίας ταύτης ὠφελεῖται.

Πρὸς ἔρευναν τοῦ κατὰ πόσον ἡ ζημία αὕτη εἶναι πραγματικὴ θέλομεν διακρίνει τὸ σύνολον τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων, εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια κυκλοφοροῦντα πρὸ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας εἰς τὸ ἄρτιον (δραχ. 32,000,000), εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια προστεθέντα εἰς τὴν κυκλοφορίαν μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν διὰ τοῦ δημοσίου ταμείου (40,000,000), καὶ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια προστεθέντα εἰς τὴν κυκλοφορίαν μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν διὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς (26, 000,000).

Καὶ πρῶτον μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὰ κυκλοφοροῦντα πρὸ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τραπεζικὰ γραμμάτια πρόδηλον ὅτι, καθ' ὅσον προσετίθεντο εἰς τὴν κυκλοφορίαν νέα τραπεζικὰ γραμμάτια, ἡ ὑποτίμησις δὲν περιορίζετο ἐπὶ μόνον τῶν προστιθεμένων, ἀλλ' ἐπεξετείνετο καὶ ἐπὶ τῶν προϋπαρχόντων ἐν κυκλοφορίᾳ τοιούτων. Ὑποτίθεται ἄρα ὅτι ἡ ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως προερχομένη ζημία ἐπεβάρυνεν, ὡς πρὸς τὰ προϋπάρχοντα ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικὰ γραμμάτια, ἅπαντας τοὺς κομιστάς αὐτῶν, Ἄλλὰ τοῦτο δὲν φαίνεται ἐν γένει ὀρθόν.

Οἱ κομιστὰι τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ἡ ἔλαβον ταῦτα ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, δόντες πρὸς αὐτὴν χρεωστικὰς ὁμολογίας των καὶ συναλλάγματα ἡ ἔλαβον ταῦτα ἐκ τῆς λοιπῆς κοινωνίας, δόντες αὐτῇ τὴν ἀξίαν των εἰς προϊόντα ἡ ὑπηρεσίας οἷας δὴποτε.

Καθ' ὅσον λοιπὸν ἀφορᾷ τοὺς πρώτους τοὺς λαβόντας τὰ γραμμάτια ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ δόντας πρὸς αὐτὴν χρεωστικὰς ὁμολογίας καὶ συναλλάγματά των, τοῦτέστι τοὺς ἔχοντας ὀφειλὴν πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, οὗτοι οὐδαμῶς ἐζημιώθησαν ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, διότι, ἐὰν μὲν ἐπέστρεψαν ταῦτα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸ ἄρτιον πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ χρέους των, ἐὰν δὲ ἠγόρασαν δι' αὐτῶν ἑτέρα πράγμα-

τα, ἔχουσιν εἰς πράγματα ὁλόκληρον τὸ ποσὸν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἅτινα ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἔλαβον καὶ διὰ τῶν ὁποίων ἐξοφλεῖται τὸ πρὸς αὐτὴν χρέος των. Εὐρίσκονται δηλαδὴ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν πρὸς ἐκείνους, οἵτινες λαμβάνουσιν ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τὰ γραμματίά της, ἐνῶ κυκλοφοροῦσιν ὑποτιμημένα, διαρκούσης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, καὶ οἵτινες οὔτε ζημιοῦνται οὔτε ὠφελούνται ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως ταύτης, ὅπως ἐν τῷ προηγούμενῳ ἄρθρῳ ἀπεδείχθη καὶ κατωτέρω θέλει ἐπαναληφθῆ.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς δευτέρους, ἦτοι ἐκείνους οἵτινες ἔλαβον τὰ τραπεζικὰ γραμματία εἰς τὸ ἄρτιον, δόντες ὡς ἀντάλλαγμα προϊόντα ἢ προσενεγκόντες ἐργασίαν, οὔτοι βεβαίως θέλουν ὑποστῆ τὴν ζημίαν τῆς διαφορᾶς τῆς ἀνταλλακτικῆς ἀξίας τῶν γραμματίων, ἀλλ' ἡ ζημία αὐτῶν θέλει στραφῆ εἰς ὠφέλειαν τῶν ὀφειλετῶν τῆς Τραπεζῆς, οἵτινες διὰ πραγμάτων καὶ ἐργασίας ὀλιγωτέρων, τῶν ὅσα ἔλαβον διὰ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, δύνανται νὰ ἐξαγοράσωσι ταῦτα καὶ νὰ πληρώσωσι δι' αὐτῶν τὸ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν χρέος των.

Ἐπομένως ἡ ὑποτίμησις τῶν ὑπαρχόντων ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων πρὸ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας οὐδεμίαν ἐπήνεγκε τῷ τόπῳ ζημίαν. Ἐζημίωσε τοὺς κομιστάς τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, καθ' ὅσον δὲν ἦσαν ὀφειλέται πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, καὶ ὠφέλησε τοὺς ὀφειλέτας τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Ἐκ τοῦ συμπεράσματος τούτου προκύπτει τὸ ἕτερον συμπέρασμα περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἄρσεως τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, καθ' ὃ δηλαδὴ ἡ ἄρσις τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας θέλει ζημιώσει τοὺς ὀφειλέτας τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ ὠφελήσει τοὺς κομιστάς τῶν τραπεζικῶν γραμματίων. Διότι οἱ ὀφειλέται τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, διὰ νὰ ἐξαγοράσωσι τὰ ἀναγκαζοῦντα αὐτοῖς πρὸς πληρωμὴν τοῦ χρέους των τρα-

πεζικὰ γραμματία, ὅταν κυκλοφορῶσιν εἰς τὸ ἄρτιον, θέλουσι δώσει προϊόντα ἢ προσενέγκει ἐργασίας πλείονα ἐκείνων τὰ ὅποια ἤθελον δώσει πρὸς ἐξαγορὰν ὑποτιμημένων τραπεζικῶν γραμματίων.

Δεύτερον δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὰ τεθέντα εἰς κυκλοφορίαν τραπεζικὰ γραμματία διὰ τοῦ δημοσίου ταμείου (δρ. 40,000, 000 περίπου), πρέπει νὰ διακρίνωμεν εἰς δύο κατηγορίας τοὺς λαβόντας τὰ τραπεζικὰ γραμματία ἐκ τοῦ ταμείου τούτου μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν. Α') εἰς πιστωτάς τοῦ δημοσίου, οἵτινες ἔλαβον τὰ τραπεζικὰ γραμματία εἰς τὴν πραγματικὴν αὐτῶν ἀξίαν, ὑπερτιμήσαντες κατὰ λόγον τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων τὴν ἀξίαν τοῦ ὑλικοῦ ἢ τῆς ἐργασίας, ἅτινα ἐχορήγησαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν· καὶ Β') εἰς πιστωτάς τοῦ δημοσίου, οἷον ὑπαλλήλους, συνταξιούχους, δανειστάς τοῦ δημοσίου κλπ. οἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπερτιμήσωσι τὴν ἀξίαν τῶν πραγμάτων ἢ τῆς ἐργασίας των, ὅπως ματαιώσωσι τὴν ὑποτίμησιν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων.

Ἡρόδηλον, ὅτι οἱ πρῶτοι οὐδεμίαν ὑπέστησαν ζημίαν ἢ ἐκαρπώθησαν ὠφέλειαν, διότι οὔτοι τὰ τραπεζικὰ γραμματία καὶ κατὰ τὴν παραλαβὴν των καὶ κατὰ τὰς δι' αὐτῶν πληρωμὰς ὑπελόγισαν εἰς τὴν πραγματικὴν καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν των ἀξίαν. Οὐχ ἤττον ὅμως οἱ ἐκδοχεῖς των, ἦτοι οἱ κομιστὰί τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, τὰ ὅποια οἱ τῆς κατηγορίας ταύτης πιστωταὶ τοῦ δημοσίου ἔλαβον ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, θέλουσιν ὠφελῆθῃ κατὰ τὴν ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ἀλλ' ἀναλώμασι τῶν φορολογουμένων, τὴν διαφορὰν τῆς μέχρι τοῦ ἀρτίου ὑψώσεως τῆς τιμῆς τῶν τραπεζικῶν γραμματίων.

Οἱ τῆς δευτέρας κατηγορίας πιστωταὶ τοῦ δημοσίου ὑπέστησαν τὴν ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ζημίαν, καθ' ὅσον τὸ ἀντάλλαγμα, ὅπερ ἀντὶ τῶν γραμματίων τούτων ἔλαβον, ἦτο ὀλιγώτερον ἐκείνου, ὅπερ ἤθελον λάβει διὰ γραμματίων, κυκλοφορούντων εἰς τὸ ἄρτιον.

Ἄλλὰ τὴν ζημίαν ταύτην ὠφελήθη προσωρινῶς τὸ δημόσιον· λέγομεν δὲ προσωρινῶς, διότι θέλει ἀποδώσει αὐτὴν εἰς τοὺς ἐκδοχοεῖς τῶν δικαιωμάτων τῶν πιστωτῶν τούτων, ἤτοι εἰς τοὺς κομιστάς τῶν τραπεζικῶν γραμματίων κατὰ τὴν ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας ἀναλώμασι τῶν φορολογουμένων. Ἄλλ' ἐπειδὴ, ὡς εἴρηται, οἱ φορολογούμενοι ἔλαβον διὰ τοῦ δημοσίου, ὅπερ ἀντιπροσωπεύει αὐτούς, πράγματα καὶ ἐργασίαν ἀξίας ἴτης πρὸς τὴν εἰς τὸ ἄρτιον ἀξίαν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ὅταν ἐτέθησαν τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια εἰς κυκλοφορίαν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ταμείου, τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα ἔσται ἡ ζημία τῶν τῆς δευτέρας κατηγορίας πιστωτῶν τοῦ δημοσίου καὶ ἡ ὠφέλεια τῶν κομιστῶν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων· ὥστε γενικὴ τοῦ τόπου ὠφέλεια ἡ ζημία δὲν προκύπτει.

Οἱ τῆς δευτέρας ὁμῶς κατηγορίας πιστωτῶν τοῦ δημοσίου διαρκῶς ὑφίστανται τὴν ζημίαν τῆς ὑποτιμῆσεως, ἐφ' ὅσον ἡ ὑποτιμῆσις αὐτὴ ἐξακολουθεῖ. Τοῦτο εἶναι βέβαιον, ἀλλ' εἶναι ἐπίσης βέβαιον, ὅτι οἱ ὠφελούμενοι ἐκ τῆς ζημίας ταύτης τῶν πιστωτῶν τοῦ δημοσίου, εἶναι οἱ ὀφειλέται τοῦ δημοσίου, ἤτοι οἱ φορολογούμενοι, διότι τὸ δημόσιον δέχεται ἐκ τῶν ὀφειλετῶν του τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια οὐχὶ εἰς τὴν πραγματικὴν, δηλαδὴ τὴν ἐν ἰσοτιμίᾳ πρὸς τὰ μεταλλικὰ νομίσματα, ἀλλ' εἰς τὴν ὀνοματικὴν αὐτῶν ἀξίαν.

Τρίτον δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὑπὸ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς κατ' εὐθείαν προστεθέντα εἰς τὴν κυκλοφορίαν τραπεζικὰ γραμμάτια (δραχ. 26,000,000) μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν, ὡς πρὸς ταῦτα τὸ κοινὸν ἐν γένει οὐδεμίαν ὑφίσταται ζημίαν, διότι αὐτὰ ταῦτα εἰς τὴν ὀνοματικὴν τῶν ἀξίαν ἐπιστρέφονται εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν, ἅτινα ἐδημιουργήθησαν δι' αὐτῶν. Ἀφοῦ δὲ ἅπαντα τὰ ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικὰ γραμμάτια ἐπιστραφῶσιν ἅπαξ εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν, τιθέμενα κατόπιν αὐτὰ ταῦτα εἰς κυκλοφορίαν, ἤτοι ὅταν δὲν αὐξάνῃ τὸ ποσὸν

αὐτῶν διὰ προσθήκης νέων, οὐδεμίαν προξενούσι καὶ ἐν συνόλῳ ζημίαν ἢ ὠφέλειαν, διότι καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν ἐξ αὐτῆς λαμβάνονται εἰς τὸ ἄρτιον καὶ εἰς τὸ ἄρτιον ἐπιστρέφονται εἰς αὐτὴν, καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ κοινὸν ὑποτετιμημένα λαμβάνει καὶ δίδει ταῦτα, ὑπερτιμῶν κατὰ λόγον τῆς ὑποτιμῆσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων τὴν ἀξίαν τῶν δι' αὐτῶν ἀνταλλασσομένων πραγμάτων, πλὴν, ὡς εἴρηται, τῶν πιστωτῶν τοῦ δημοσίου τῆς δευτέρας κατηγορίας.

Νομίζομεν, ὅτι τὸ ὑποτετιμημένον τραπεζικὸν γραμμάτιον κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ μειοβαροῦς νομίσματος τὸ ὅποιον ὁ ἐκδότης αὐτοῦ δίδει καὶ λαμβάνει ἐπὶ τῇ ὀνοματικῇ αὐτοῦ ἀξίᾳ, ἀλλὰ δὲν διατιμᾷ τὴν ἀξίαν τῶν δι' αὐτοῦ ἀνταλλασσομένων πραγμάτων. Ὅπως λοιπὸν τὸ μειοβαρὲς νόμισμα δὲν δύναται νὰ ζημιώσῃ τινά, ἐνόσω ἀφίεται ἐλεύθερος νὰ διατιμῆσῃ τὰ δι' αὐτοῦ ἀνταλλασσόμενα πράγματα, οὕτω καὶ ἡ κυκλοφορία ὑποτετιμημένων τραπεζικῶν γραμματίων κατ' οὐδὲν δύναται νὰ ζημιώσῃ τοὺς ἀφιεμένους ἐλευθέρους εἰς τὴν διατίμησιν τῶν δι' αὐτῶν ἀνταλλασσομένων πραγμάτων. Ὅπως δὲ ὁ διὰ μειοβαρῶν νομισμάτων ἀγορᾶζων ἕτερα πράγματα, οὐδὲν πλέον τῆς πραγματικῆς ἀξίας τῶν νομισμάτων του δύναται νὰ λάβῃ, οὕτω καὶ τὸ δημόσιον διὰ τὰ τεθέντα ὑπ' αὐτοῦ εἰς κυκλοφορίαν τραπεζικὰ γραμμάτια οὐδὲν πέραν τῆς εἰς χρυσὸν ἀξίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ἔλαβεν ἐκ τῶν πιστωτῶν αὐτοῦ ἐκείνων, οἵτινες εἶχον τὴν ἐλευθερίαν νὰ διατιμῆσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ ὑλικοῦ καὶ τῆς ἐργασίας των κατὰ λόγον τῆς ὑποτιμῆσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων. Ἄλλ' οὐχ ἤττον τὸ δημόσιον, ἤτοι φορολογούμενοι, διὰ τῆς ἄρσεως τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ κατὰ συνέπειαν τῆς διὰ χρυσοῦ εἰς τὸ ἄρτιον πληρωμῆς τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, θέλει ὑποστῆ πρὸς ὄφελος τῶν καμιστῶν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων τὴν ζημίαν τῆς διαφορᾶς μεταξύ τῆς ἀξίας τοῦ χρυσοῦ καὶ τῆς ἀξίας εἰς χρυσὸν τοῦ ὑλικοῦ καὶ τῆς ἐργασίας, τὰ ὅποια ἔλα-

βεν εις ἀντάλλαγμα, ὅταν ἔθηνεν εις κυκλοφορίαν τὰ τραπεζικά γραμμάτια.

Διὰ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ὠφελήθησαν ἐν γένει οἱ ὀφειλέται πρὸς ζημίαν τῶν δανειστῶν. Διότι οἱ ὀφειλέται, λαβόντες τὰ δάνεια εις τραπεζικά γραμμάτια, κυκλοφοροῦντα εις τὸ ἄρτιον, ἐπλήρωσαν αὐτὰ διὰ γραμματίων ὑποτετιμημένων. Ἄλλ' ἐλεύσεται μετὰ τὴν ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ ἡ σειρά τῶν δανειστῶν κατὰ τῶν ὀφειλετῶν, διότι οἱ ὀφειλέται, οἱ λαβόντες τὰ δάνεια εις ὑποτετιμημένα τραπεζικά γραμμάτια, διαρκούσης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, θέλουσι ἀποδώσει αὐτὰ μετὰ τὴν ἄρσιν αὐτῆς διὰ γραμματίων κυκλοφορούντων εις τὸ ἄρτιον, πρὸς ἀγοράν τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται μείζων ποσότης προϊόντων καὶ ἐργασίας. Κατὰ τὴν διακύμανσιν τῆς ἀξίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ἢ πάλῃ διεξάγεται μετὰ τῶν κομιστῶν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων καὶ τῶν κατόχων τῶν πραγμάτων, ἅτινα διὰ τραπεζικῶν γραμματίων ἀγοράζονται. Ἄλλ' εὐθύς ὡς ἤθελε παύσει ἢ προσθήκη νέων ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων, ἢτοι ἅμα τεθῆ τὸ ἀνώτατον ὄριον τῆς ἐκδόσεως τῶν, ἢ διακύμανσις τῆς ἀξίας αὐτῶν θέλει σημαντικῶς μετριασθῆ.

Τὸ ἀντικείμενον ὁμῶς τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας δεόν νὰ ἐξετασθῆ καὶ ὑπὸ ἐτέραν τινὰ ἐποψίν, σχετιζομένην καὶ πρὸς τὴν ἄρσιν αὐτῆς. Τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους ἀνῆλθον εις 72 ἑκατομμύρια (προϋπολογισμὸς τοῦ 1883), ταῦτα δὲ πάντα εἰσπράττει τὸ δημόσιον ταμεῖον εις τραπεζικά γραμμάτια ὑποτετιμημένα, καὶ ἐὰν ἡ ὑποτίμησις τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ὑποτεθῆ πρὸς 15 μόνον τοῖς $\frac{0}{10}$, ἐπὶ τῶν 72 ἑκατομμυρίων ἢ ὑποτίμησις ἀνέρχεται εις δραχ. 10,800,000. Ἐπομένως οἱ φορολογούμενοι καὶ οἱ πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλέται διὰ προϊόντων καὶ ἐργασίας ἀξίας εις χρυσὸν δραχ. 61,200,000 ἀποτίουσι φόρους καὶ τέλη ἐκ δραχ. 72 ἑκατομμυρίων, ἢτοι ὀφελοῦνται ἐτησίως δραχ. 10,800,000

Αἰρομένης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, τί θέλει συμβῆ; Οἱ φορολογούμενοι καὶ οἱ πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλέται, ἐν οἷς καὶ οἱ καταναλωταί, οὗς ἐπιβαρύνουσι τὰ τελωνιακὰ τέλη, θέλουσι πληρῶνει τοὺς φόρους καὶ τὰ τέλη ταῦτα διὰ προϊόντων καὶ ἐργασίας ἀξίας εις χρυσὸν δραχ. 72 ἑκατομμυρίων καὶ περιπλέον θέλουσιν ἐπιβαρύνεσθαι διὰ τοῦ τόκου καὶ τοῦ χρεωλυσίου τοῦ συνομολογητομένου πρὸς ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας δανείου, τὰ ὁποῖα δὲν θέλουσι εἶσθαι ἔλαττον τῶν $4\frac{1}{2}$ ἑκατομμυρίων.

Θέλει ἀντιταχθῆ εἰς τὰ ἀνωτέρω, ὅτι, αἰρομένης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, πρῶτον τὸ δημόσιον θέλει ἀπαλλαγῆ τῆς ὑπερτιμήσεως τοῦ χρυσοῦ, οὗ τινος ἔχει ἀνάγκην διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων καὶ χρεωλυσίων τῶν δανείων, ὧν ἡ πληρωμὴ συνωμολογήθη εις χρυσόν, δεῦτερον τὸ δημόσιον θέλει ἀγοράζει τὸ ὑλικὸν ἐπὶ τιμήματι μικροτέρω, καὶ τρίτον τὸ δημόσιον δὲν θέλει ἀδικεῖ τοὺς ὑπαλλήλους, τοὺς συνταξιούχους καὶ τοὺς λοιποὺς δικαιοῦχους, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ διατιμῆσῃ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν κατὰ λόγον τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων. Ἄλλὰ διὰ τῆς ἄρσεως τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας θέλουσι περιορισθῆ αἱ διὰ τὸ ὑλικὸν τοῦλάχιστον χορηγοῦμεναι πιστώσεις καὶ θέλουσι μετριασθῆ ἀναλόγως οἱ φόροι; Οὐχὶ βεβαίως. Ὁ λαὸς θέλει ὑποστῆ τὸ βάρος καὶ τῆς ἄρσεως τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς εἰς τὸ ἄρτιον πληρωμῆς τῶν φόρων καὶ λοιπῶν δικαιωμάτων.

Ἄλλ' οὔτε εἶναι ἀκριβές, ὅτι ὅλων τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἡμερομισθίων ἢ ἀξία ὑπερτιμᾶται κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν, καθ' ἣν ὑποτιμῶνται τὰ τραπεζικά γραμμάτια ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ μεταλλικὰ νομίσματα καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ συνάλλαγμα. Ἐὰν τοῦτο ἦτο καθ' ὅλοκληρίαν ἀκριβές, ἂν δηλονότι ἕκαστος, ἔχων εις χεῖρας του τραπεζικὸν γραμμάτιον δραχ. 100, δὲν κρατεῖ εἰμὴ δραχ. 80, π. χ. εις χρυσόν, πράγματα, ἢ ἐργασίαν, τὸ ἐν τοιαύτῃ περιπτώ-

δικαιότερον ἤθελεν εἶσθαι ἢ μεταβολὴ τῆς διατίμησεως τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἤτοι ἢ διατίμησις των εἰς 80 τοῖς 0/0 καὶ ἐπομένως ἢ διατίμησις τοῦ τραπεζικοῦ γραμματίου τῶν δραχ. 100 εἰς δραχ. 80, τοῦ τῶν δραχ. 25 εἰς δραχ. 20 καὶ τοῦ τῶν δραχ. 5 εἰς δραχ. 4.

Διὰ τῆς διατίμησεως ταύτης ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἐξ ἑνὸς μὲν ἤθελε περιορίσει τὴν χρέωσίν τῆς ἐν τῇ μερίδι τῆς κυκλοφορίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ὑποτιθεμένων τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζ. γραμματίων εἰς 98,000,000 κατὰ δραχ. 19,600,000, ἢτοι ἤθελε περιορίσει τὴν χρέωσίν τῆς εἰς δραχ. 78,400,000 καὶ ἤθελεν ἐλαττώσει κατὰ δραχμάς 19,600,000 τὸ πρὸς αὐτὴν χρέος τῆς Κυβερνήσεως, περιοριζόμενον οὕτως ἀπὸ δραχ. 63 000,000 (κατάστασις 31 Μαΐου) εἰς δραχ. 43,400,000. Μετὰ δὲ ταῦτα τὰ τραπεζικὰ γραμματῖα ἤθελον δίδοσθαι καὶ λαμβάνεσθαι πρὸς 80 τοῖς 0/0, μέχρι τῆς ἐξόδου νέων τοιούτων, δι' ὧν θὰ ἀντικατασταθῶσι τὰ παλαιά. Ταῦτα ὁμως ὑπὸ τὸν ὄρον ὅχι μόνον τῆς μὴ αὐξήσεως τοῦ ποσοῦ τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων, ἀλλὰ καὶ τοῦ περαιτέρω περιορισμοῦ αὐτῶν, ἐκτὸς, ὅταν ἢ αὐξήσις οὐδεμίαν ἤθελεν ἐπιφέρει ὑποτίμησιν. Ἡ ἐγχείρισις φαίνεται ὀδυνηρά, ἀλλ' ἂν ἢ ὑποτίμησις τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ἔφθασεν εἰς 20 τοῖς 0/0, ἢτοι ἂν ἢ ἀνταλλακτικὴ των ἀξία περιορίσθη εἰς 80 τοῖς 0/0, ἢ ἐγχείρισις αὕτη δὲν εἶναι ἀδικοιολόγητος.

Ὅτι ὁμως ἢ διατίμησις ὄλων τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἡμερομισθίων δὲν αὐξομειοῦται ἀναλόγως τῆς εἰς τραπεζικὰ γραμματῖα ἀξίας τῶν χρυσῶν νομισμάτων καὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος τοῦτο εἶνε προφανές, τῆς τιμῆς πολλῶν πραγμάτων μὴ παρακολουθούσης τὴν ὑποτίμησιν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, πρόσφατον δ' ἔχομεν καὶ τὸ παράδειγμα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος, καθ' ἣν δὲν ἐγένετο ἢ ἀναγωγὴ τῆς ἀξίας ὄλων τῶν πραγμάτων κατ' ἀναλογίαν τῆς νέας νομισματικῆς μονάδος.

Ἐν τῷ πέρατι τῆς μελέτης ταύτης περὶ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας προστίθεται, ὅτι οὔτε αἱ Ἱερεμιάδες περὶ τῶν ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας ζημιῶν τοῦ τόπου ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ, οὔτε οἱ παιᾶνες περὶ τῶν ἐκ τῆς ἄρσεως αὐτῆς μεγίστων ὠφελειῶν ἔχουσι ἐν γένει εὐλόγον αἰτίαν. Τὸ ζήτημα τοῦτο δεῖται πρὸ πάσης ἀποφάσεως σπουδαίας μελέτης καὶ ἀπαθεστέρως συζητήσεως. Ἡ ἐποχὴ τῶν χαλκονομισμάτων καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος, καθ' ἣν τοσαύτη ἀνεπτύχθη κερδοσκοπία δὲν ἀπέχει μακρὰν ἀφ' ἡμῶν. Πόσοι καὶ νῦν κομίσται τραπεζικῶν γραμματίων, μὲ ὑποτίμησιν ἀγορασθέντων, δὲν καταδοκοῦσι νὰ πληρωθῶσι διὰ χρυσοῦ; Ἐκεῖνο ὅπερ ἐπέιχει εἶναι νὰ ὑποχρεωθῇ ἢ νὰ στέρξῃ ἢ Ἐθνικὴ Τράπεζα νὰ περιορίσῃ τὸ ποσὸν τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων ἐντὸς τοῦ εὐλόγου ὀρίου, τὸ ὅποῖον τὸ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν δάνειον δικαιολογεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ δὲ τὸν περιορισμὸν τοῦτον διὰ τῆς διαθέσεως μέρους τοῦ μεταλλικοῦ τῆς καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλαγμάτων καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῶν πιστώσεων, ὅπερ ἤθελε στενοχωρήσει τὴν ἀγοράν.

Σ. Γ. ΦΛΩΡΟΣ.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΜΙΣΘΟΙ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ.

Ὁ τελευταῖον ψηφισθεὶς ἐν Γαλλίᾳ νόμος τῆς 30 Αὐγούστου 1883 ἔλυσεν μεταξὺ ἄλλων καὶ δύο οὐσιωδέστατα τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ζητήματα. Ἐν πρώτοις περιώρισε τὸν ἀριθμὸν τῶν δικαστῶν καὶ ἤνοιξε τὴν ὁδὸν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν δικαστηρίων, χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ μεγάλη δυσχερεία ἐκ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰσοβιότητος ἢ, ὅπως λέγουσιν ἐν Γαλλίᾳ, τοῦ ἀμετακινήτου τῶν δικαστῶν. Ἀκολούθως ἐτροποποίησε τὸ μισθολόγιον τῶν μελῶν τῆς δι-

καστικής εξουσίας, επί βάσεως τήν οποίαν επέβαλλον αί τοπικάί καί καιρικάί περιστάσεις.

“Όσον ἀφορᾷ τοὺς διὰ τοῦ προκειμένου νόμου ἀπομακρυνομένους τῆς ὑπηρεσίας δικαστᾶς ἢ μὴ ἀποδεχομένους τήν νέαν αὐτῶν ἐν τῇ δικαστικῇ λειτουργίᾳ τοποθέτησιν, τίθενται οὗτοι ὑπὸ σύνταξιν λαμβάνοντες τὸ ἥμισυ μὲν τοῦ μισθοῦ ἐὰν ὑπῆρέτησαν 20—30 ἔτη, τὰ δύο δὲ πέμπτα ἐὰν ὑπῆρέτησαν 10—20 ἔτη, τὸ ἐν τέταρτον δὲ τοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα ἕξ ἔτη κατὰ μέσον ὄρον μισθοῦ αὐτῶν ἐὰν ὑπῆρέτησαν 6—10 ἔτη, τὸ ἐν πέμπτον δὲ τοῦ τοιοῦτου μέσου μισθοῦ ἐὰν ὑπῆρέτησαν ὀλιγώτερον τῶν 6 ἐτῶν.

“Όσον ἀφορᾷ τοὺς μισθοὺς τῶν ἐφετείων καί τῶν πρωτοδικείων, ἰδοὺ πῶς ἐκανονίσθησαν οὗτοι ἐνιαυσίως ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1884 :

ΕΦΕΤΕΙΑ.— α) Παρισίων: πρῶτος πρόεδρος 25,000 φράγκα, ἀντιπρόεδρος 13,750, ἐφέτης 11,000, γενικός εἰσαγγελεὺς 25,000, γενικός ὑποεἰσαγγελεὺς 13,000, ἀντεἰσαγγελεὺς 11,000, γραμματεὺς 8,000, ὑπογραμματεὺς 5,000. β') Ἄλλων πόλεων: πρῶτος πρόεδρος 18,000, ἀντιπρόεδρος 10,000, ἐφέτης 7,000, γενικός εἰσαγγελεὺς 18,000, γενικός ὑποεἰσαγγελεὺς 8,000, ἀντεἰσαγγελεὺς 6,000, γραμματεὺς 4,000, ὑπογραμματεὺς 3,500.

ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΑ.— α') Παρισίων: πρόεδρος 20,000 φράγκα, ἀντιπρόεδρος 10,000, ἀνακριτῆς 10,000, δικαστῆς 8,000, εἰσαγγελεὺς 20,000, ἀντεἰσαγγελεὺς 8,000, γραμματεὺς 6,000 ὑπογραμματεὺς 4,000. β') Ἄλλων πόλεων, πληθυσμοῦ ἄνω τῶν 80,000 κατοίκων: πρόεδρος 10,000, ἀντιπρόεδρος 7,000, ἀνακριτῆς 6,500, δικαστῆς 6,000, εἰσαγγελεὺς 10,000, ἀντεἰσαγγελεὺς 5,000, γραμματεὺς 3,000, ὑπογραμματεὺς 2,400. γ') Ἄλλων πόλεων, πληθυσμοῦ ἄνω τῶν 20,000 κατοίκων: πρόεδρος 7,000, ἀντιπρόεδρος 5,500, ἀνακριτῆς 5,000, δικαστῆς 4,000, εἰσαγγελεὺς 7,000, ἀντεἰσαγγελεὺς 3,500, γραμματεὺς

2,500 ὑπογραμματεὺς 1,500. δ') Ἄλλων πόλεων, πληθυσμοῦ κάτω τῶν 20,000 κατοίκων: πρόεδρος 5,000, ἀντιπρόεδρος 4,000, ἀνακριτῆς 3,500, δικαστῆς 3,000, εἰσαγγελεὺς 5,000, ἀντεἰσαγγελεὺς 2,800, γραμματεὺς 2,000 ὑπογραμματεὺς 1,200.—Τὰ πρωτοδικεῖα τῆς Νικαίας, Βερσαλιῶν καί Ἀλγερίας ἐξομοιοῦνται πρὸς τὰ τῆς δευτέρας κατηγορίας, τὰ δὲ τοῦ Σαμπερύ, Κωνσταντίνας, Ὁράν, Βλιδάχ, Βόνης καί Τλέμσεν πρὸς τὰ τῆς τρίτης κατηγορίας. Ἐν δὲ τοῖς πρωτοδικείοις Βάτνας, Βουγῆς, Γουέλμας, Μασχέρας, Μοσταγανέμης, Ὁρλεανοπόλεως, Φιλιππόλεως, Σατίφ, Σιδιβελ-Αββές καί Τιζιουζοῦ οἱ μισθοὶ ὀρίζονται ὡς ἀκολουθως: πρόεδρος 6,000, ἀνακριτῆς 4,300, δικαστῆς 3,750, εἰσαγγελεὺς 6,000, ἀντεἰσαγγελεὺς 3,500. Διατηροῦνται ὡς ἔχουσι νῦν οἱ μισθοὶ τῶν παρέδρων καί δικαστῶν καί τῶν Μωαμεθανῶν ἢ Καβύλων βοθητῶν καί διερμηνέων ὡς καί τῶν γραμματέων τῶν πρωτοδικείων τῆς Ἀλγερίας, καί αὐξάνονται οἱ τῶν ἐν αὐτοῖς ὑπογραμματέων κατὰ 500 φρ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΑ.

Αἱ καταστατικάι πληροφορίαι τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν τῆς Εὐρώπης ἀπέληξαν τελευταῖον εἰς τὰ ἀκόλουθα πορίσματα.

“Όσον ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν διαμοιράζονται αὐταὶ ὡς ἐξῆς μεταξύ τῶν διαφόρων ἐπικρατειῶν: Γερμανία 10,308 γραμμαὶ, Γαλλία 5,885, Ἀγγλία 5,600, Αὐστρο-ουγγαρία 3,673, Ρωσσία 2,731, Ἰταλία 2,470, Ἑλβετία 1,139, Βέλγιον 827, Σουηδία 788, Ὀλλανδία 418, Ἰσπανία 387, Δανία 385, Νορβεργία 260, Ρουμουνία 206, Πορτογαλλία 202, Ἑλλάς 100, Βοσνία 69, Λουξεμβούργον 64, Σερβία 60, Βουλγαρία 37.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔκτασιν τῶν τηλεγραφικῶν συρμάτων, ἰδοῦ πόσῃ περιλαμβάνει ἐκάστη ἐπικράτεια: Γερμανία 260, 636 χιλιόμετρα, Ρωσσία 223, 588, Γαλλία 211, 607, Ἀγγλία 197, 715, Αὐστρο-ουγγαρία 147, 424, Ἰσπανία 40, 742, Σουηδία 29, 879, Βέλγιον 27, 922, Ἑλβετία 16, 155, Νορβηγία 15, 601, Ὀλλανδία 14, 133, Πορτογαλλία 10, 964, Ρουμανία 8, 662, Δανία 8, 450, Ἑλλάς 4, 644, Βουλγαρία 3, 400, Βοσνία 3, 180, Σερβία 3, 134, Λουξεμβούργον 536.

Ἰδιαιτέρως ἡ ἔκτασις τῶν ὑπογείων τηλεγραφικῶν συρμάτων ὑπολογίζεται κατὰ τὰς διαφόρους χώρας ὡς ἐξῆς: Γερμανία 37, 604 χιλιόμετρα, Ἀγγλία 17, 700, Γαλλία 11, 656, Ὀλλανδία 591, Αὐστρία 571, Ἑλβετία 327, Ρωσσία 250, Βέλγιον 232, Δανία 79, Ρουμανία 56.

Ἡ ἀναλογία τοῦ πληθυσμοῦ ἐκαστῆς ἐπικρατείας πρὸς ἕκαστον τηλεγραφικὸν σταθμὸν αὐτῆς κατὰ μέσον ὄρον ἔχει ὡς ἐξῆς: Ἐν Γερμανίᾳ πρὸς ἕκαστον σταθμὸν ἀνάλογουσι 4, 388 κάτοικοι, ἐν Σουηδίᾳ 5, 794, ἐν Ἀγγλίᾳ 6, 294, ἐν Γαλλίᾳ 6, 442, ἐν Νορβηγίᾳ 7, 411, ἐν Αὐστρίᾳ 8, 504, ἐν Ἰταλίᾳ 10, 850 ἐν Ρωσίᾳ 27, 091, κα ἐν Ἰσπανίᾳ 43, 358.

ΕΡΓΑΤΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν Γερμανικῶν Κρατῶν λειτουργεῖ ἤδη πρὸ καιροῦ σπουδαιότατος οἰκονομικὸς θεσμὸς σχετικὸς πρὸς τὴν ἀσφάλειαν πῶν ἐργατῶν ἐν περιπτώσει ἀσθενείας. Ὁ θεσμὸς οὗτος εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἦτο ἰδίως ὑποχρεωτικὸς διὰ τὴν βιομηχανίαν τῶν μεταλλείων, νόμος δὲ τοῦ 1876 ἀνέγραψε καθ' ἅπασαν τὴν Γερμανίαν τὸ δικαίωμα εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιτοπίου διοικήσεως, ἵνα ἐπιβάλλωσιν εἰς

τὰς ἐργατικὰς τάξεις τῆς περιφερείας τῶν τὴν ὑποχρέωσιν ἵνα ἀποτελῶσι ἀσφαλιστικούς κατὰ τῶν ἐνδεχομένων νόσων αὐτῶν συνεταιρισμούς. Ἀλλὰ τὸ θέμα ἦτο τόσο ἐνυρὸν καὶ τόσο δυσχερὲς περὶ τὴν ἐφαρμογὴν, ὥστε ἐδέησεν ὁ Γερμανὸς νομοθέτης νὰ ἀναθεωρήσῃ τὰς ὑπάρχουσας διατάξεις καὶ νὰ ἐκδώσῃ τελευταῖον εἰδικὸν περὶ ἀσφαλείας τῶν ἐργατῶν ἐν περιπτώσει ἀσθενείας νόμον, ὅστις πρόκειται νὰ ἀποτελέσῃ τμήμα ἰδιαίτερον τῆς μεγάλης προνοίας, ἣτις εἶναι ὑπὸ συζήτησιν ἐν Γερμανίᾳ σχετικῶς πρὸς τὸν ὅλον κύκλον τῶν ἐργατικῶν ἀσφαλειῶν.

Κατὰ τὸν νέον νόμον οἱ ἐργάται, τοὺς ὁποίους συγκεντρῶνουσιν οἱ διάφοροι βιομηχανικοὶ κλάδοι, ὑποχρεοῦνται ἵνα λαμβάνωσι μέρος εἰς τὴν κατὰ τῆς νόσου ὀργανισθεῖσαν ἀσφάλειαν. Οἱ ἐργάται οὗτοι εἶναι ὀνομαστικῶς οἱ ἐξῆς: α) οἱ ἐργαζόμενοι ἐν μεταλλείοις, ἐν λατομείοις, ἐν ἐργαστηρίοις, ἐν κλιβάνοις, ἐν σιδηροδρόμοις, ἐν ἀτμοπλοίοις, ἐν ἀποθήκαις καὶ ἐν οἰκοδομαῖς, β) ἐν μηχανικοῖς ἔργοις καὶ ἐν ἔργοις διεξαγομένοις κατὰ τόπους καθωρισμένους, γ) ἐν ἔργοις καθ' ἃ διαρκῶς γίνεται χρῆσις λεβήτων ἢ μηχανῶν, κινουμένων δι' ὕδατος, ἀνέμου, ἀτμοῦ, θερμοῦ ἀέρος, φωταερίου κλπ. Ἐξαιροῦνται τῆς πρὸς ἀσφάλειαν ὑποχρέωσεως οἱ ἐργάται τῶν ὁποίων ἡ ἐργασία εἶναι πρόσκαιρος, καὶ οἱ ὡς ὑπάλληλοι, διευθύνται καὶ ἐν γένει οἱ ἔχοντες ἡμερήσιον εἰσόδημα ἄνω τῶν 9 δραχμῶν. Ἐν τούτοις ἀφίεται εἰς τὴν κατὰ τόπους ἰδιαίτεραν θέλησιν ἢ ἀσφάλεια α) καὶ τῶν ἐργατῶν ἐκεῖνων ὧν τὰ ἔργα εἶναι πρόσκαιρα, β) τῶν ὑπαλλήλων καὶ μαθητῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων καὶ φαρμακείων, γ) τῶν ὑπηρετούντων ἐμπόρους ἐκτὸς τοῦ τόπου ἐν ᾧ διεξάγεται τὸ ἐμπόριον αὐτῶν, δ) τῶν ἐργαζομένων ἐν τοῖς ἰδίοις ἑαυτῶν ἐργοστασίοις πρὸς παραγωγὴν βιομηχανικῶν προϊόντων διὰ λ/σμὸν ἄλλων, ε) τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὴν γεωργίαν καὶ τὰ δάση.

Κατὰ τὸν προκείμενον νόμον οἱ ἐργάται τοῦ αὐτοῦ βιο-

μηχανικοῦ κλάδου γίνονται κατὰ γενικὸν κανόνα μέλη τοῦ αὐτοῦ ταμείου ἐν τῇ ὁποίᾳ διαμένουσιν συνοικία, ἐὰν δὲ δὲν εἶναι ἱκανῶς πολυπληθεῖς ὅπως ἀποτελέσωσιν ἴδιον ταμεῖον ἐνοῦνται εἰς κατάρτησιν ἐνὸς τοιούτου καὶ διαφόρων ἐπαγγελματῶν ἐργάται. Οἱ ἐργαζόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ βιομηχανικῷ καταστήματι δύνανται νὰ σχηματίσωσι κοινὸν ταμεῖον, ἐὰν ἐπαρκῆ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τράπον ἀνάλογα ταμεῖα δύνανται νὰ σχηματισθῶσι καὶ διὰ τοὺς ἐργάτας τῶν μεγάλων οἰκοδομικῶν ἔργων. Πρὸς τὰ οργανισθησόμενα νέα ασφαλιστικὰ ταμεῖα διατηροῦνται καὶ τὰ παλαιὰ, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς τροποποιήσεως τῶν κανονισμῶν τῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου. Πρόκειται εἰδικῶς περὶ τῶν ταμείων τῶν ἐν τοῖς μεταλλείοις ἐργατῶν, περὶ τῶν ταμείων τῶν συντεχνιῶν, καὶ περὶ τῶν ταμείων τῶν ἀλληλοβοηθητικῶν συνεταιρισμῶν. Ἐν γένει ἐν τῇ ἀνά χειράς θεσμοθεσία ἐπικρατεῖ τὸ ἀποκεντρωτικὸν σύστημα, συνδυαζομένων τῶν ἐργατικῶν κατὰ τῆς νόσου ασφαλειῶν μετὰ τῶν κατὰ τόπους καὶ βιομηχανίας ταμείων, διὰ τρόπον ἐπιτρέποντος τὴν ταχείαν καὶ πρὸς τὰς ἐκάστοτε περιστάσεις λειτουργίαν τῆς θεμελιώδους ἐν αὐτοῖς ἰδέας, ἀνευ τῆς παρεμβάσεως τῶν δεσμῶν, τὰ ὅποια ἐπιβάλλει ἡ γραφειοκρατικὴ τῶν συγκεντρωτικῶν οργανισμῶν μηχανή. Ἰδιαιτέρως ἀξιοσημειώμεντος εἶναι ἡ πρόνοια τοῦ προκειμένου νόμου ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν ἐκεῖνων, οἵτινες ὡς ἐκ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀδυνατοῦσι ἐν τινὶ περιφερείᾳ νὰ ἀποτελέσωσιν ἴδιον ταμεῖον ἢ νὰ προστεθῶσι εἰς ἄλλο σχετικόν, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑποχρεοῦται νὰ τοὺς ἀσφαλίσῃ ἡ κοινότης.

Ἴδου πῶς κατατάσσονται τὰ διάφορα ταμεῖα τῶν, πρὸς περιθάλψιν τῶν νοσούντων, οργανισθεισῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐργατικῶν ασφαλειῶν: α) Γενικά κατὰ τόπους ταμεῖα ἐνὸς ἢ πλειόνων βιομηχανικῶν κλάδων, β) ταμεῖα τῶν ἐν τοῖς ἐργαστασίοις ἐργαζομένων, γ) ταμεῖα τῶν ἐργατῶν τῆς οἰκοδομικῆς, δ) ταμεῖα τῶν ἐν τοῖς μεταλλείοις ἐργαζομένων,

ε) ταμεῖα τῶν συντεχνιῶν, ς) ταμεῖα τῶν ἀλληλοβοηθητικῶν συνεταιρισμῶν, ζ) κοινοτικὰ ταμεῖα. Ἡ διαχείρισις τῶν ταμείων τούτων διαφέρει καθόσον εἶναι ταῦτα κοινοτικά ἢ μὴ. Τὰ μὲν κοινοτικὰ ἀποτελοῦσι κλάδον τῆς διοικήσεως τῶν κοινοτήτων, τὰ δὲ λοιπὰ ἀποτελοῦσι ἴδια νομικὰ πρόσωπα καὶ διοικοῦνται ἀναλόγως. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὑπάρχουσιν εἰδικοί καθ' ἑκάστην τῶν κατηγοριῶν νομικοὶ ὀρισμοί. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰ κοινοτικὰ ταμεῖα, οἱ ἀσφαλιζόμενοι ὑποτάσσονται εἰς τὸν ὑπάρχοντα κοινοτικὸν ὀργανισμὸν, οὐδεμίαν ἔχοντες ψήφον ὡς πρὸς τὴν λειτουργίαν τῶν ταμείων τούτων. Ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ ταμεῖα, τὸ διοικοῦν αὐτὰ προσωπικὸν ἐκλέγεται διὰ τῆς ψήφου τῶν μελῶν του, τὰ ὅποια εἶναι αὐτοὶ οἱ ἀσφαλιζόμενοι ἐργάται. Αἱ δαπάναι τῆς διαχειρίσεως τῶν ταμείων τούτων καταβάλλονται ὑπὸ τῆς κοινότητος μὲν ἂν πρόκειται περὶ κοινοτικῶν, ὑπὸ τῶν ἐργοστασιαρχῶν δὲ ἂν πρόκειται περὶ ταμείων ἐργοστασιῶν, καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ταμείων ἂν πρόκειται περὶ τῶν λοιπῶν ὡς ἄνω ἀπαριθμηθεισῶν κατηγοριῶν.

Ἐννοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι τόσον αἱ βοήθειαι τὰς ὁποίας θέλουσι χορηγεῖ τὰ διάφορα ταμεῖα, ὅσον καὶ αἱ χρηματικαὶ καταβολαὶ τῶν μελῶν αὐτῶν σχετίζονται πρὸς τὰ λαμβανόμενα ὑπὸ τούτων ἡμερομίσθια. Ἡ κυρία δύναμις τοῦ προκειμένου ὀργανισμοῦ εἶναι τὸ ἡμερομίσθιον. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ κοινοτικὰ ταμεῖα, λαμβάνεται ὡς βᾶσις τὸ μέσον ἡμερομίσθιον κοινῶν ἐργατῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ταμεῖα τῶν ἐργοστασιῶν, λαμβάνεται ὡς βᾶσις τὸ πραγματικῶς λαμβανόμενον ὑπὸ ἐκάστου ἐργάτου ἡμερομίσθιον. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ ταμεῖα, λαμβάνεται ὡς βᾶσις τὸ κατὰ μέσον ὅρον ἡμερομίσθιον τοῦ βιομηχανικοῦ κλάδου εἰς ὃν ἀνήκει ὁ ἐργάτης.

Ἐν περιπτώσει ἀσθενείας, τὸ εἰς ὃ ἀνήκει ὁ ἐργάτης ταμεῖον χορηγεῖ πρὸς αὐτὸν ὠρεᾶν τὴν ἰατρικὴν βοήθειαν καὶ τὰ φάρμακα, πρὸς δὲ, ἂν ἀδυνατῇ νὰ ἐργασθῇ, καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τῆς διοικήσεως τοῦ ταμείου, μέχρι τοῦ ἡμίσεως, καὶ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις μέχρι τῶν $\frac{3}{4}$ τοῦ ἡμερομι-

σθίου ὅπερ ἐλάμβανεν ὁ ἐργάτης ὅτε εἰργάζετο. Ἡ χορηγία τῆς μὲν ἰατρικῆς βοήθειας καὶ τῶν φαρμάκων διαρκεῖ ὅσον καὶ ἡ ἀνάγκη, τῆς χρηματικῆς δὲ ἀρωγῆς ἀπὸ τῆς τρίτης ἡμέρας τῆς νόσου μέχρι δεκατριῶν ἐβδομάδων καὶ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις μέχρι ἑνὸς ἔτους. Ἡ χρηματικὴ ἀρωγὴ δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τοποθετήσεως τοῦ ἀσθενοῦς ἐντὸς τινος νοσοκομείου. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐργατίδας ἰδιαιτέρως, ἡ περίθαλψις ἐκτὸς τῶν ἀσθενειῶν περιλαμβάνει καὶ τοὺς τοκετοὺς αὐτῶν ἐπὶ τρεῖς ἐβδομάδας καὶ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις μέχρις ἑξ ἐβδομάδων. Χορηγοῦνται δὲ βοηθήματα καὶ πρὸς τὰ τέκνα καὶ τοὺς γονεῖς τῶν ἀπονησκότων μελῶν τοῦ ταμείου, ἐὰν ἐξ αὐτῶν ἐξαρτῶνται, μέχρις εἰκοσίων ἡμερομισθίων καὶ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις μέχρι τεσσαράκοντα ἡμερομισθίων. Εἰς τὰ τέκνα καὶ τὰς συζύγους τῶν μελῶν τοῦ ταμείου χορηγοῦνται ἐν περιπτώσει ἀσθενείας ἰατρικὴ βοήθεια καὶ φάρμακα· ἰδιαιτέρως δὲ τὸ βοήθημα τῶν τικτοῦσῶν γυναικῶν τῶν μελῶν τοῦ ταμείου εἶναι ὡς τὸ πρὸς τὰς ἐργατίδας γυναικῶν χορηγούμενον, ὅταν αὐταὶ εἶναι μέλη τοῦ ταμείου. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς εἰς ἀνίατον καὶ διαρκῆ νόσον περιπίπτοντας ἐργάτας, τὰς χήρας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, ἡ ἐπικουρία ἐξέρχεται τῶν ὀρίων τοῦ προκειμένου θεσμοῦ, ἐπομένως τὰ ταμεῖα αὐτοῦ οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν πρὸς αὐτοὺς ἀναλαμβάνουσιν, εἰς ἄλλας τῆς κοινωνίας φιλάνθρωπικὰς πηγὰς ἀνηκούσης τῆς περιπτώσεως ταύτης.

Ὁ μηχανισμὸς τῶν καταβολῶν εἰς τὰ ταμεῖα τῶν ἐργατικῶν ἀσφαλειῶν ἔχει ὡς ἑξῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ κοινοτικά ταμεῖα ἕκαστος τῶν ἀσφαλιζομένων καταθέτει 1 $\frac{1}{2}$ τοῖς 0/0 τοῦ ὡς ἐρρήθη μέσου ἡμερομισθίου κοινῶν ἐργατῶν, καὶ δύναται πρὸς ἐπάρκειαν πρὸς τοὺς σκοποὺς τοῦ ταμείου ἢ καταβολὴ αὐτῆ νὰ ἀναβῇ μέχρι 2 τοῖς 0/0. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν τὸ $\frac{1}{2}$ τοῖς 0/0 καὶ εἰς τὴν δευτέραν τὰ $\frac{2}{3}$ τοῖς 0/0 καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ ἐργοστασιάρχου. Ἐὰν καὶ οὕτω

δὲν ἐπαρκῆ τὸ κοινοτικὸν ταμεῖον εἰς τὸν ἀσφαλιστικὸν σκοπὸν αὐτοῦ, συγχωνεύεται μετ' ἄλλων κοινοτικῶν ταμείων. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ταμεῖα τῶν ἐργοστασίων, τὸ $\frac{1}{3}$ καταβάλλουσιν οἱ ἐργοστασιάρχαι καὶ τὰ $\frac{2}{3}$ οἱ ἐργάται. Ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκειᾶς τῶν ταμείων τούτων εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῶν, οἱ ἐργοστασιάρχαι καταβάλλουσι τὰ ἀναγκαῖα εἰς συμπλήρωσιν ποσά. Ἐπὶ τῶν λοιπῶν ταμείων τὰ καταστατικά αὐτῶν ὀρίζουσι τὸ ποσὸν τῆς καταβολῆς τῶν ἐργατῶν ἀπὸ 2 τοῖς 0/0 τῶν ἡμερομισθίων αὐτῶν μέχρι 3 τοῖς 0/0, ἐὰν τὸ ἀπαιτῆ ἡ ἀνάγκη. Ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκειᾶς τὰ ταμεῖα ταῦτα διαλύονται.

Ἐν γένει ἐν τῇ προκειμένῃ ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν Γερμανικῇ θεσμοθεσίᾳ μόνῃ ἡ ἰδιότης τοῦ ἐργάτου ὡς τοιοῦτου ἀποτελεῖ τὸ δικαίωμα αὐτοῦ εἰς ἀσφάλειαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀναγκαῖον ὄρον τῶν εἰς τὸ ταμεῖον καταβολῶν αὐτοῦ, ἡ ἐκπλήρωσις αὐτοῦ ἐξασφαλίζεται ἀπὸ νομικῆς προνοίας καὶ τάξεως, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἡ δυστροπία τοῦ ἀσφαλιζομένου ἀφοπλίζεται καὶ οἱ πόροι τοῦ ταμείου κανονικῶς εἰσάγονται ἐν αὐτῷ. Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τοῦ ὅλου σκοποῦ τῆς προκειμένης ἀσφαλιστικῆς θεσμοθεσίας ἐκηρύχθη ἀνίσχυρος πᾶσα ἐναντίον αὐτῆς μεταξὺ ἐργοστασιάρχων καὶ ἐργατῶν πρὸς βλάβην τῶν τελευταίων συμφωνία.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

Ἄφησον τὸ σοβαρὸν σπουδαστήριόν σου, ἀναγνώστα, λάβε τὸν ὀδοιπορικὸν σάκκον σου, ὅταν αἱ ὑποθέσεις σου τὸ ἐπιτρέψωσιν, — καὶ εἶναι ἀδύνατον, ἂν θέλῃς, νὰ μὴ οἰκονομήσῃς ὀλίγας ἡμέρας κατ' ἔτος, — καὶ μετάβηθι εἰς ἐπίσκεψιν ἄλλων μερῶν ἐκτὸς τῆς συνήθους διαμονῆς σου. Μήπως ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὰς ιδιότητας καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ φυτοῦ; ὄχι· τὰ πάντα μαρτυροῦσιν ἐν αὐτῷ τὸ ἐναντίον

της ἀκινήσιας, τὴν δρᾶσιν, τὴν ζωὴν. Ἀλλὰ μὴ νομίσης ὅτι σὲ συμβουλεύω νὰ γίνῃς περιηγητὴς τοῦ Συρμού, ἢ νὰ ζηλεύσης τὴν δόξαν ἐκείνων, οἵτινες πολλῶν ἀνθρώπων εἶδον ἄστεα, ἀλλὰ νόον οὐκ ἔγνωσαν· ὅχι· πρὶν ἢ τὸ κέτρον τῆς ματαιότητος σὲ ὠθήσῃ εἰς ξένας χώρας, ἐπισκέφθητι πρῶτον τὴν ἰδικήν σου, πολλὰ θὰ ἴδῃς καὶ διδαχθῆς καὶ εἰς τὸ μικρότερον χωρίον τῆς πατρίδος σου. Εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν τὰ ἔθνη ἀποτελοῦσι μίαν οἰκογένειαν, καὶ ἔχουσιν ἀλληλεγγύην συμφερόντων, ὥστε ἡ εὐημερία ἢ κακοδαιμονία τοῦ ἑνὸς νὰ μὴ ᾖ ἀδιάφορος εἰς τὸ ἄλλο, τί νὰ εἴπῃ τις περὶ τοῦ ὑφισταμένου μεταξὺ τῶν τμημάτων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐπικρατείας δεσμοῦ; Καὶ ὅμως δύναται τις νὰ ἰσχυρισθῆ, χωρὶς ν' ἀπομακρυνθῆ τῆς ἀληθείας, ὅτι ἡ μικρὰ χώρα μας ἀγνοεῖ ἑαυτήν· τόσον εἶναι χαλαρὰ ἡ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν μας ἐπικοινωνία, ὀφειλομένη ἰδίως εἰς τὴν ἔλλειψιν ὁδῶν. Ὁ ἔρωσ τῶν περιηγήσεων, ὁ ἀντιπάσης θυσίας, ἀποτελεῖ, ὡς γνωστὸν, τὸν κληρον οὐ μόνον ἐξαιρετικῶν ψυχικῶν κλίσεων, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ προνομιούχων βαλαντίων· πλὴν ἀνάγκη, ἐν τινι τουλάχιστον μέτρῳ, νὰ γνωρίσῃ ὁ Ἕλληνας τὴν Ἑλλάδα, ἔστω καὶ διὰ τινων μικρῶν κόπων καὶ θυσιῶν, ὁ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ οἰκῶν νὰ ἴδῃ τὰς ἐπαρχίας, ὁ ἐπαρχιώτης τὴν πρωτεύουσαν. Εὐτυχῶς ἡ ἡ ὑγρά ὁδὸς ἠνεώχθη ἢ ἡ χάρις εἰς τὸν ἐλεύθερον συναγωνισμόν τῶν ἀτμοπλοίων μας, ἀπόπειραὶ δὲ τινες γίνονται ὅπως ἀνοιχθῆ καὶ ἡ ξηρὰ. Κάλλιον ἀργὰ παρά ποτέ!

Ἄς ἀποβιθασθῶμεν εἰς Πάτρας· εἶναι νύξ καὶ τὸ φωταερίον λάμπει εἰς δρόμους καλοῦς. Τὴν πρωΐαν κίνησις πυρετώδης τοῦ κόσμου πρὸς ἐργασίαν, ζωὴ, πλοῦτος κατάδηλος καὶ εἰς τὸν μᾶλλον ἐπιπόλαιον παρατηρητὴν· ἅμαξαι προσφέρονται εἰς τὸν θέλοντα νὰ ἐπισκεφθῆ τὰ περίχωρα, ἅς ἐξέλθωμεν. Ἐξωραϊσθεῖσαι πλατεῖαι καὶ τερπνοὶ περίπατοι συνεχίζουσιν τὴν καλὴν ἐκ τῆς πόλεως ἐντύπωσιν, πολῦτιμοι δὲ φυτεῖαι, καθ' ἃς ἡ σταφιδάμπελος καὶ ἡ ἄμπελος

κατέχουσι τῆς εἰκόνας τὸ ἔδαφος, κῆποι δὲ ὀπωροφόρων δένδρων μετὰ πυκνῶν ἀγροικιῶν ἀποτελοῦσι τὰ ποικίλλεμα τα αὐτῆς, ἀπεράντως ἐκτεινόμεναι, συμπληροῦσι τὸ ὄντως εὐάρεστον θέαμα. Καὶ εἶναι ὅλα ταῦτα ἔργα μιᾶς πεντηκονταετηρίδος, ἀνέστησαν ὡς διὰ μαγείας ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐρεπίων τοῦ μεγάλου ἐγῶνος μας; ναί· οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῆ τοῦτο. Ἦθελε μάλιστα νομίσει τις, ἂν δὲν ἐξετάσῃ ἐμβριθῶς τὸν σύνδεσμον τῶν αἰτίων πρὸς τὰ ἀποτελέσματα, ὅτι ὑπὲρ τόπου, τηλικαύτην ποιήσαντος πρόοδον, τὸ πᾶν προσεφέρθη, ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς συμμετοχῆς τοῦ Κράτους, εἰς τὸ μέγα ἐργαστήριον τῆς ἐθνικῆς φιλοπονίας. Καὶ ὅμως ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην, ἴσα ἴσα, ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσῃ τις, ἂν θέλῃ νὰ ᾖ ἐντὸς τῆς ἀληθείας, ὅτι τὰ βήματα ἡμῶν ὑπῆρξαν βήματα χελώνης. Τὸ παράδειγμα δὲ μᾶς παρέχουσιν αὐταὶ πάλιν αἱ Πάτραι, διὰ νὰ μὴ τρέχωμεν μακρύτερα. Ἄν ζητήσῃτε π.χ. νὰ μεταβῆτε διὰ τῆς αὐτῆς ἀμάξης σας εἰς Αἰγίον ἢ Καλάβρυτα, πόλεις, ὧν ἡ μὲν ὀκτάωρον ἡ δὲ δωδεκάωρον ἀπέχουσι τῶν Πατρῶν, πρωτεύουσας ἐπαρχιῶν τοῦ αὐτοῦ νομοῦ, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ πρωτοδικεῖον ὑπαγομένης, θὰ μάθητε ὅτι «Ἀρκαδίην αἰτεῖτε», καθόσον μόλις ἐσχάτως ἐγένετο ἡ μειοδοτικὴ δημοπρασία πρὸς κατασκευὴν ἑνὸς τμήματος ἀμαξιτῆς ὁδοῦ ἀπὸ Πατρῶν εἰς Αἰγίον, τῶν δὲ Καλαβρύτων ἢ πρὸ δεκαπενταετίας ἀρξαμένη ὁδὸς εἰσέτι δὲν ἐτελειώσεν! Πῶς τοῦτο; εἶναι ἄραγε πολὺ μεγάλη ἢ ἀξίωσις τοῦ ἔχειν ἀμαξιτὰς ὁδοὺς; Τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας εἶναι, ὡς γνωστὸν, τὸ πρῶτον σημεῖον τῆς ἐξόδου λαοῦ τινος ἀπὸ τῆς βαρβαρότητος, καὶ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ εἰς τὸν πολιτισμόν, συγχρόνως δὲ εἰς τῶν ἰσχυροτέρων παραγόντων τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου. Δὲν εἶναι λοιπὸν πολυτελές τι χρῆμα, ἀλλ' ἀποτελοῦσι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον τῶν ἐθνῶν. Καὶ μὴ τις ἀντιτάξῃ ὅτι ταῦτα ἦσαν ἔργα ὑπερβαίνοντα τοὺς πόρους τῆς χώρας, καθόσον ἀποτελοῦσιν, ὡς εἴρηται, προσθήκην εἰς τὰς παραγωγικὰς δυνάμεις τῆς καὶ ἔδει νὰ

γίνωσιν ἀντὶ πάσης θυσίας· εὐκόλως δὲ θέλει πεισθῆ καὶ περὶ τοῦ ἀνυποστάτου τῆς τοιαύτης ἀνεπαρκείας, ἅμα θεωρήσῃ τι κατώρθωσεν ἢ ἰδιωτικῆ πρωτοβουλία μεμονωμένων ἐπαρχιῶν, ἐπιληφθεῖσα ἔργων ἀληθῶς μεγάλων, ὡς ἢ κατασκευὴ λιμένων, καὶ εὐτυχῆσασα νὰ φέρῃ ταῦτα εἰς πέρας. Ὡστε οὐδὲν ἐκώλυεν, ὅπως τὸ Κράτος συντελέσῃ ἐν μιᾷ τὸ πολὺ τριακονταετία τὸ σύμπλεγμα τῶν κυριωτέρων ὁδῶν. Ἦθελεν οὕτως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς παραστήσει εἰς τὸν κόσμον, ὅτι τὸ μικρὸν βασιλεῖον ἀποτελεῖ ἀληθῆς κέντρον ἐκπολιτιστικόν τῆς Ἀνατολῆς, ἤθελεν ἐμπεδώσει τὴν ἰσχύϊν τῶν νόμων εἰς τὴν ἐπικράτειαν, καὶ ἐξουσιάζει ἀληθῶς ὀλοκλήρου τοῦ ἐδάφους, οὐδαμοῦ εὐρισκούσης πλέον καταφύγιον τῆς ἀποτροπαίου ληστείας, ἧς τὴν ἐξάλειψιν οὐδεὶς ἀγνοεῖ πόσον ἀκριβὰ ἐπληρώσαμεν ἐπὶ τέλους. Διπλοῦνθὰ ἦτο οὕτω τὸ κέρδος τοῦ φορολογουμένου, ἢ δὲ Κυβέρνησις θὰ ἠδύνατο νὰ παράσχῃ πρὸς αὐτὸν ὅ,τι κυρίως τῷ ὀφείλει ἀντὶ τῶν φόρων του, ἦτοι στάδιον ἐνεργείας εὐκόλως προσιτόν, καὶ ἀσφαλές ἐν ταῦτῳ ἀπὸ πάσης ἀλλοτρίας ἐπιβουλῆς.

Ἄλλ' ἂν ἐχρειάσθῃ τὸ δρᾶμα τοῦ Δήλεσι, ὅπως μᾶς ἐξεγείρῃ κατὰ τοῦ εἰδεχθοῦς τέρατος τῆς ληστείας, μήπως ἄραγε δεόν νὰ ἐπέλθῃ νέα τίς ἐθνικὴ συμφορὰ, διὰ νὰ θελήσωμεν νὰ ἀπαλλαγῶμεν δύο ἄλλων κοινωνικῶν νοσημάτων, ἧττον μὲν κακοήθων, πλὴν ἀρκετῶν ὅπως παριστῶσι πάντοτε, ὅτι ἀπὸ τοῦ τόπου ἡμῶν λείπει ἢ εὐνομία, ἀπὸ τῆς παρὰ νόμου, λέγω, ὀπλοφορίας καὶ τῆς πρωτοτόκου θυγατρὸς τῆς φυγοδικίας; Τί δ' ἄλλο σημαίνει Κράτος σιδηροφορούντων ἐν καιρῷ εἰρήνης, ἢ κοινωνίαν ἡμιβαρβάρων; Εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον ἔριδος, εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα διαπληκτισμὸν—οὐδὲν δὲ εὐκολώτερον, οὐδὲ συμφυέστερον, τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀδυναμίᾳ—τραγικαὶ σκηναὶ θὰ ἐπακολουθήτωσι μετὰ βεβαιότητος, τὸ αἷμα θὰ ρεύσῃ, καὶ ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς θὰ οἰκτείρωμεν τὰ θύματα, ἀφ' ἑτέρου θὰ βλέπωμεν ἀξανάμενον ὀσημέραι τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν φυλακαῖς κρατουμένων ἢ φυγοδικούντων

πολιτῶν, ἐπὶ ζημίᾳ ἠθικῆ τε καὶ οἰκονομικῆ τῆς πολιτείας. Ὁ ἀμφιβάλλων καὶ ἐπ' ἐλάχιστον περὶ τούτου πρέπει βεβαίως νὰ μὴ ζῆ ἐν Ἑλλάδι, οὐδὲ ν' ἀναγινώσκῃ Ἑλληνικὰς ἐφημερίδας, μέγα μέρος τῆς ὕλης τῶν ὁποίων ἀποτελοῦσι αἱ καθ' ἑκάστην διαπραττόμεναι ἀνθρωποκτονίαι, αἱ ἀπόπειραι αὐτῶν καὶ τὰ τραύματα, μακροὶ κατάλογοι φυγοδικῶν, καὶ μακρότεροι βασιλικῶν χαρίτων, πρὸς ἀραίωσιν τῶν ἀνεπαρκῶν πλέον φυλακῶν. Τὶ σημαίνουσι ταῦτα πάντα; Φυγοδικία καὶ νομοῦ ἰσχύς εἰσὶ βεβαίως πράγματα ἀσυμβίβαστα, ἢ δὲ περιφρόνησις τῆς ζωῆς τοῦ πλησίον δεινὸν νοσολογικὸν σύμπτωμα, ἀλλὰ καὶ τούτου δεινότερον ἢ κατὰ χρῆσιν τοῦ ὑψίστου δικαίωματος τῆς χάριτος, ἐξουδετεροῦσα τὸ ἔργον τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης, εἰς τρόπον ὥστε, εὐφυολογῶν τις, ἔλεγεν ὅτι εὐτυχῶς ἐλύθη παρ' ἡμῖν ἀπλούστατα διὰ τῶν χαρίτων τὸ ἀλλαχοῦ μέγα ζήτημα τῶν φυλακῶν. Ἄλλ' ἂς μὴ παίζωμεν ἐν οὐ παικτοῖς· φροντίσωμεν μᾶλλον περὶ βελτιώσεως.

Καὶ μὴ τις ὑποθέσει, ὅτι διὰ νὰ ἐξακολουθῇ εἰς μακροὺς ἐνιαυτούς ἢ κατάστασις αὕτη, πρέπει νὰ κατέστη ὁ τόπος ἀναίσθητος εἰς τὰ δεινὰ ταῦτα. Ὅχι· ὁ τόπος ἀλγεῖ, ἀπεχθάνεται τὴν οἰκτρὰν αὐτὴν κατάστασιν, ἀλλὰ δὲν ἔχει τὴν δύναμιν, ὅπως φέρῃ τὴν διόρθωσιν. Ἄν τὸ τελευταῖον τοῦτο ἦναι σφάλμα του ἢ ἀτυχία του, ἀποτελεῖ ζήτημα, οὕτινος ἢ ἐξέτασις ὑπερβαίνει τὰ ὄρια τῆς παρουσίας μελέτης. Ἄλλὰ διὰ νὰ πεισθῇ τις ὅτι ἀληθῶς ὁ τόπος ἀποδοκιμάζει ταῦτα, ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσῃ τὴν δεινὴν ἐντύπωσιν, τὴν ἀπελπισίαν, ἣν προξενεῖ ἢ αἰφνιδία ἐμφάνισις ἐν τινὶ πόλει, ἐν τινὶ χωρίῳ, τοῦ βαρυποίνου ἐκείνου καταδίκου, ὃν ἢ κατὰ χρῆσιν τῆς βασιλικῆς χάριτος ρίπτει πάλιν ἀποτόμως εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινωνίας, ἢ καίριως ἠδίκησεν. Αὐτὸς εἶναι, λέγουσιν, ὁ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἰς δεσμὰ ἢ εἰς θάνατον καταδικασθείς; Αὐτὸς ὁ φονεὺς τοῦ δεινα καλοῦ συμπολίτου, ὁ ἐλεύθερος ἤδη μετὰ ζῆ ἡμῶν ἀναστρεφόμενος; Καὶ κινουσι τὰς κεφαλὰς ἀπέλ-

πιδες περί τῆς ἰδίας των ἀσφαλείας! Καὶ διατὶ νὰ μὴν ἔχωμεν εὐρυχώρους καὶ καλὰς φυλακάς; Διὰ τὸν ἴδιον λόγον, δι' ὃν δὲν ἔχομεν καὶ δρόμους· διότι δὲν ἐφροντίσαμεν νὰ ἔχωμεν. Ἐρωτήσατε εἰς τὴν μεγαλοπόλιν αὐτὴν τῶν Πατρῶν, ποῦ εἶναι τὰ καταστήματα τῶν φυλακῶν, ἐπισκεφθῆτε αὐτάς, καὶ μὴν ἀπελπισθῆτε, ἂν δύνασθε, ὅσον αἰσιόδοξος καὶ ἂν ἦσθε.

Δυτικομεσημβρινῶς τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν ἐκτείνεται τὸ εὐφορον πεδῖον τῆς Ἡλείας. Ἐκεῖ δύναται τις νὰ μεταβῆ καὶ ἐφ' ἀμάξης, ἀλλὰ τοῦτο ποσῶς δὲν ἐμποδίζει νὰ μένωσιν εἰσέτι ἀγεφύρωτοι οἱ ποταμοὶ καὶ ἀχάρακτος ὁ δρόμος. Μόνη ἢ εὐεργετικὴ φύσις παρέχει μέρος βατὸν τῇ ἀμάξῃ διὰ τοῦ δάσους καὶ τῶν ἀγρῶν, ἐξελέγχουσα ἐνταῦθα πλεόν ἢ ἄλλοθι τὴν ἀπρονοησίαν τῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὁδοῦ κατεσκευάσθη ἐσχάτως κρηπίδωμά τι αὐτῆς πρὸς τὴν θάλασσαν, ἔργον τῆς Γαλλικῆς ἐταιρίας Magnac· καὶ πάλιν περὶ τὸ τέλος τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, πρὸς τὴν Γαστούνην δηλ. καὶ τὸν Πύργον, ἄρχεται τακτικὸς δρόμος τετραώρου διαστήματος. Καὶ ὅμως ἐξ ἀντιθέτου παρατηρήσατε τὰς κατακτήσεις τῆς ἰδιωτικῆς φιλοπονίας· ἢ ἀπέραντος αὕτη πεδιάς ἀποτελεῖ οὐδὲν ἔλαττον ἢ συνέχειαν σταφίδαμπέλων, ἀμπέλων καὶ ἀγρῶν καλλιεργημένων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων προβάλλουσι νέοι καθ' ἑκάστην συνοικισμοὶ, ἐν ᾧ εἰς τοὺς παλαιούς συνοικισμοὺς εὐπρεπεῖς οἰκίαι ἀντικαθιστῶσι τὰς τέως καλύβας. Ἐργασία καὶ βίος λιτὸς τοῦ ἐργάτου ὑπῆρξαν αἱ ἀσάλευτοι βάσεις, ἐφ' ὧν τεθεμελίωται τὸ ὀσημέραι ἀνυψούμενον μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα τῆς ἰδιωτικῆς προόδου. Πλὴν καὶ ἐνταῦθα τὸ αὐτὸ θέαμα κοινωνίας σιδηροφοροῦσης, τὰ αὐτὰ περὶ καθημερινῶν ἀνθρωποκτονιῶν καὶ φυγοδικίας παράπονα, ἣν κατάστασιν διακόπτει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἢ αἰφνιδία ἐμφάνις στρατιωτικοῦ τινος ἀποσπάσματος, μακρόθεν ἀποστελλομένου, ὅπως ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν, ὡς εἰ αἱ ἀρχαὶ τοῦ τόπου, πολιτικαὶ τε καὶ στρατιωτικαὶ, ἐτάχθησαν διὰ σκο-

πὸν ὅλως ἄσχετον πρὸς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν· καὶ ὅμως καὶ ταύτας τὰς σπασμωδικὰς ἐνεργείας τῆς ἀρχῆς, καὶ τοὶ συνοδευομένας διὰ βιαιοπραγιῶν, εἰς ἃς οὐχὶ σπανίως κινδυνεύουσιν καὶ ἀθῶοι, ἀπεκδέχεται ἡ κοινωνία ὡς ἀναγκαῖον κακὸν πρὸς καταστολὴν τῆς ἀναρχίας. Τόσον εἶναι μεγάλη ἢ δίψα τῆς εὐνομίας! Διατὶ ἄραγε νὰ μὴ ζητήσωμεν ἠπιώτερα καὶ ἐνταυτῷ διαρκέστερα ἀποτελέσματα ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων; Ἄφ' οὗ π. χ. ὁ περὶ ὀπλοφορίας νόμος κατηργήθη τέλεον ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δημοτικῶν ἀστυνομιῶν, τί ἀπλούστερον τῆς ψηφίσεως αὐστηροτέρου νόμου, ἀναθέτοντος τὴν καταδίωξιν τοῦ ἀδικήματος τούτου εἰς τοὺς εἰσαγγελεῖς, καὶ τὴν ἐκδίκασιν εἰς τὰ πλημμελειοδικεῖα; Ἐν τούτοις, ἐνώπιον τῆς γενικῆς ταύτης τοῦ τόπου εὐχῆς, σιγῶσιν αἱ κυβερνήσεις, σιγᾶ δὲ τὸ βῆμα τῆς Βουλῆς, ἐν τούτῳ δὲ τῷ μεταξὺ ἀλληλοκτονοῦμεν ἀνέτως, ὡς εἰ ὑπῆρχε καθ' ὅλον τὸ βασίλειον μικροπόλεμος τις ἀκήρυκτος καὶ ἀτελεύτητος, προπηλακίζομένης οὕτω τῆς ἀρχῆς τῆς ἐννόμου τάξεως, τῆς τόσον ἀναγκαίας εἰς τὴν πλήρη δραστηριότητα τοῦ ἀτόμου.

Ἄλλ' εὐρίσκεισαι ἐν Πύργῳ, θὰ μᾶς εἴπη τις, ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τῆς κατ' ἐξοχὴν προόδου, μὲ τὴν πλουσίαν παραγωγὴν του, μὲ τὸν καλὸν λιμένα του, μὲ τὸν μικρὸν τέλος, ἀλλὰ τόσον χρήσιμον σιδηρόδρομόν του. Ἐνώπιον τοιαύτης ψηλαφητῆς εὐημερίας δὲν ἐπιτρέπονται πλεόν μεμφιμοίρια. Ἐάν ὁ ταῦτα λέγων ἐνθουσιᾷ εἰς τὸ ὄντως εὐφρόσυνον θέαμα λαοῦ, προαγομένου διὰ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, συμμεριζόμεθα πληρέστατα τὸν ἐνθουσιασμόν του, ἀποδίδομεν μάλιστα καὶ τὸν ὀφειλόμενον φόρον εὐγνωμοσύνης εἰς τοὺς ὀπωσδήποτε συnteλέσαντας εἰς τὰ κοινωφελῆ ἔργα διὰ τῆς προσωπικῆς των ἐνεργείας. Ἄλλ' ἂν τουνάντιον ἀξιοῖ, ὅτι εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ εὐχάριστα ἀποτελέσματα ἢ κυβερνητικὴ ἐνέργεια ἔσχε τὸ μέρος αὐτῆς, ὑπὸ τὸν τύπον τῆς γενικῆς προνοίας, ὅφ' ὃν, κατὰ τὴν ὑγιεστέραν θεωρίαν, κέκληται νὰ

συντρέξει ἐν τῇ καθόλου παραγωγῇ, ἂν, λέγομεν, τοιαυτά τινα ἀξιοῖ, λυπούμεθα μὴ δυνάμενοι νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν του. Ἡ πρόοδος εἶναι τῶντι μεγάλη, κατὰ δὴλος, ἀλλὰ τὸ συμπέρασμα του θὰ εἶναι ἀληθές τότε μόνον, ὅταν συγχρόνως ἀποδείξῃ ὅτι οὐδὲν ἄλλο συνέτρεξεν εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς, καὶ ὅτι βαθμὸς ἄλλος μείζων τῆς αὐτῆς προόδου ἦτο ἀδύνατος. Δὲν εἶναι τοῦτο ἰδέα ἡμῶν, ἀλλὰ τοῦ J. B. Say, λέγοντος «πρέπει, ὅπως φθάσῃ τις τὴν ἀλήθειαν, νὰ γνωρίσῃ τὰ οὐσιώδη γεγονότα, νὰ τὰ ἐξετάσῃ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν, καὶ πρὸ πάντων νὰ ἐξαγάγῃ τὰς ὁρθὰς αὐτῶν συνεπειάς, νὰ βεβαιωθῇ ὅτι τὸ ἀποδιδόμενον αὐτοῖς ἀποτέλεσμα προέρχεται τῶντι ἐξ αὐτῶν, καὶ ὄχι ἄλλοθεν» (Traité d'économie politique σελ. 23). Ὅθεν μὲ τὸ μέτρον τοῦτο μετρητέα ἐστὶ καὶ ἡ παρ' ἡμῖν πρόοδος πρὸς ἀκριβῆ αὐτῆς ἐκτίμησιν.

Βεβαίως ὅταν τὸ ἔθνος ἐστέναζεν ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν καὶ ἡ ἱερά χώρα τῆς Ἡλίδος κατέστη τιμάριον τῶν Χωτομαναίων καὶ Λαλαίων ἀγάδων, οὐδεμία πρόοδος ἦτο δυνατή. Κοινωνία, ἐν ἣ τινὲς μόνον ἐργάζονται, οἱ δὲ λοιποὶ ἀρπάζουσι τὸ προϊόν τῆς ἐκείνων φιλοπονίας πρὸς συντήρησίν των, ἀποτελεῖ τὴν ἄρνησιν τῆς κοινωνικῆς ἰδέας, ἀποκλείει πᾶσαν πρόοδον, καὶ ἄγει εὐθὺ πρὸς τὴν οἰκονομικὴν φθίσιν καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἐλάττωσιν τοῦ πληθυσμοῦ. Οὕτως εἶδεν ἡ πατρίς ἡμῶν τὰς δυσμοίρους ἐκείνας ἡμέρας, καθ' ἃς αἱ ἰστέφανοι Ἀθηναὶ καὶ τόσαι ἄλλαι πόλεις, ἐπὶ δόξῃ καὶ πλούτῳ διαπρέψασαι κατὰ τὰς διαφόρους τοῦ Ἑλληνισμοῦ περιόδους, κατεβιβάσθησαν, μετὰ τὴν συντελεσθεῖσαν ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν πανωλεθρίαν, εἰς τόσα ἐλεεινὰ πολίχνια, μόλις δηλοῦντα τὴν θέσιν, ὅπου ἄλοτε ἔκειντο αἱ ἀθηναὶ πόλεις, καὶ κινουῦντα τὸν οἶκτον τοῦ ξένου περιηγητοῦ μνήμονος τῶν παλαιῶν καλῶν ἡμερῶν τῆς ἀτυχοῦς χώρας. Ἀλλ' ἡ αὔρα τῆς ἐλευθερίας οὐδαμοῦ καὶ οὐδέποτε ἔπνευσεν εἰς μάτην· ὅθεν καὶ μόνος ὁ

λόγος τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως ἔπρεπε νὰ γίνῃ, καὶ ὑπῆρξεν ὁ πανίσχυρος μοχλὸς πρὸς οἰκονομικὸν προβιασμόν τῆς χώρας· ὁ πρῶν δοῦλος ἤρχισεν ἐργαζόμενος δι' ἑαυτὸν, ἔπρεπε λοιπὸν ἀναγκαίως καὶ πλείω νὰ παραγάγῃ, καὶ μέρος τῶν παραγομένων νὰ ἀποταμιεύσῃ, σχηματίζων, κατὰ μικρὸν, καὶ κεφάλαια, πλοῦτον. Προσθέσωμεν εἰς ταῦτα ὅτι, ἅμα τοῦ ξένου κατακτητοῦ ἀπελθόντος, τὸ πεδίου ἐμεινεν ἐντελῶς ἐλεύθερον, ἅτε ἐλλειπόντων παρ' ἡμῖν τῶν ἐνεκα ἱστορικῶν λόγων ὑφισταμένων ἄλλοθι ἀτόπων. Δὲν ὑπῆρχον π. χ. διακεκριμέναι κανονικαὶ τάξεις, οὐδ' ὁ τόσον ὀλέθριος ἄλλοθι ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τούτων, ἢ μεταξὺ Κράτους καὶ Ἐκκλησίας. Ὁ βαρὺς τῆς κατακτήσεως κύλινορος εἶχε τὰ πάντα ἰσοπεδώσει ἐν τῇ κοινῇ δουλείᾳ. Τὸ ἡμέτερον λοιπὸν ἔδαφος, καὶ τοι κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐρειπίων, ἦτο πρόσφορον πρὸς ταχεῖαν ἀνοικοδόμησιν. Καὶ μήπως ἄραγε πρέπει νὰ παρίδῃ τις τὰς σημαντικὰς προόδους τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐπιστήμαις, τὰς θαυμασίας ἐφευρέσεις τοῦ ἀτμοῦ καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἀληθεῖς κατακτήσεις τῆς ἀνθρωπότητος, ἐξ ὧν ἀναγκαίως ἔπρεπε νὰ ὠφεληθῶμεν; Εἶναι κακὴ λογικὴ ἡ ἐξετάζουσα πρὸς παρηγορίαν μας τί ἦτο ἡ Ἀγγλία ἢ ἡ Γαλλία πρὸ τινῶν ἑκατονταετηρίδων, καθόσον, ὅταν ἡ δὰς τῆς προόδου ἀναφθῇ ἀπαξ εἰς ἓν μέρος, μόνον τοῖς τυφλοῖς εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ ἰσχυρίζωνται ὅτι οὐδὲν κερδαίνουσιν. «Οὐδὲ ἄπτουσι λύχον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ»· καὶ τί ἄλλο παρὰ μία μεγάλη οἰκογένεια εἶναι ἡ ὅλη ἀνθρωπότης ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι;

Οἱ εἰρημένοι εὐνοϊκοὶ ὄροι, ὑφ' οὓς ἡ ἐθνικὴ φιλοπονία ἠγωνίσθη τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς ἐργασίας, ὑπῆρξαν τὸ καθ' ἡμᾶς, οἱ κύριοι παράγοντες τοῦ ἤδη ὑφισταμένου ἐθνικοῦ πλοῦτου. Ἄν ἤδη εἰς τοῦτο τὸ φυσικόν, οὕτως εἰπεῖν, ἀγαθὸν κεφάλαιον προσετίθετο καὶ ἡ ἀπὸ τῆς κυβερνητικῆς

μερίμνης συμβολή, ἤτο δυνατόν νά μή ἔχωμεν καί συγκομιδὴν πλουσιωτέραν; Ἄλλ' ἡ συμβολή αὕτη ἐχορηγήθη λίαν γλίσχρως, εἰμὴ τέλεον ἔλειψε. Καί δια νά μή ἐπαναλαμβάνωμεν τὰ ἄρτι εἰρημένα σχετικῶς πρὸς τοῦτο, ἀρκοῦμεθα εἰς τὴν ἐπαφὴν πάλιν τοῦ ζητήματος τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, καθ' ὅσον μόνον συνδέεται πρὸς τὴν ἀπονομήν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης. Ὅτι τὸ ὀρκωτικὸν σύστημα ἐλειτούργησε πάντοτε παρ' ἡμῖν χαλαρῶς, εἶναι παλαιὰ παρατήρησις· ἀλλ' ἀπὸ τινων ἐνιαυτῶν ἡ νόσος, ἡ λυμαιομένη τὸν θεσμόν τοῦτον, ἔλαβε δυστυχῶς κακοήθη χαρακτῆρα, οὐδὲ πρόκειται πλέον περὶ εὐαρίθμων ἐξαιρέσεων· τὸ κακὸν ἀνυψώθη εἰς σύστημα, ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ὁποίου εὖρον τὸ ἀτιμώρητον τὰ δεινότερα τῶν ἀδικημάτων. Αἱ παραινέσεις, αἱ ἀπειλαί, καὶ αὐταὶ αἱ καταδιώξεις ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων οὐδόλως ἴσχυσαν νά κάμψωσιν τὸ σκληροτράχηλον τῶν παρ' ἀξίαν καταλαμβανόντων τὴν ὑψηλὴν τοῦ ὑπάτου δικαστοῦ ἔδραν. Ἀληθῶς ἐδόθησαν τὰ ἅγια τοῖς κυσίν, καὶ οἱ μαργαρίται ἐρρίφθησαν τοῖς χοίροις. Ἡ ἀπλουστάτη σκέψις θὰ ἦτο ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, πῶς νά βελτιωθῇ νομοθετικῶς τὸ ποῖον τῶν ἐνόρκων, ἀπαιτουμένων πλειόνων ἐγγυήσεων. Εἰς αὐτὸ δ' ἐστράφη τῶντι ἡ κοινὴ γνώμη· τοῦτο κατ' ἐπανάληψιν ἐσύστησαν αἱ ἀρμοδίαι ἀρχαί, παραστήσασαι ὅτι τὸ κακὸν ἔφθασε τὴν τελείαν ἀρνησιδικίαν. Ἐν τούτοις τὰ ἔτη παρήρχοντο εἰς μάτην, ὅλη δ' αὕτη ἡ σθεναρὰ προσπάθεια μόλις κατέληξεν εἰς τὴν σύνταξιν ἐνὸς νομοσχεδίου, μένοντος ἐν τοῖς ἀρχείοις, οὐδὲ τολμήσαντος νά βάλῃ τὸν πόδα εἰς τὸν οὐδὸν τῆς Βουλῆς! Ἄν τοῦτο λέγεται πρόνοια ἢ τούναντίον, ἄλλοι κρινέτωσαν.

Συμπεραίνοντες λέγομεν, ὅτι ὄντως μεγάλη ἐγένετο παρ' ἡμῖν ἰδιωτικὴ πρόοδος, ἀλλ' αὕτη θὰ ἦτο ἀναντιβῆτως πολὺ μείζων, ἐάν καὶ τὸ Κράτος συνέτρεχεν τὰς ἰδιωτικὰς προσπάθειας· ὥστε ὁ ἀπὸ ἀνωτέρας περιωπῆς ἐξετάζων τὰ πράγματα διστάζει ἤδη ἂν πρέπη νά χαρῇ ἐπὶ τῇ παρουσιαζομένῃ

οἰκονομικῇ εὐπραγίᾳ τῆς χώρας μᾶλλον, ἢ νά οἰκτείρῃ τὴν ἐλείπουσαν. Ἡ ἀλήθεια ὁμως, ἣτις πάντοτε σώζει καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει ποτὲ νά ἀποκρύπτηται, εἶναι ὅτι μέγα μέρος τῆς ἐθνικῆς δραστηριότητος μάτην ἀπόλλυται, ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν, ἃς παρεμβάλλει αὐτῇ ἡ εἰσέτι προβληματικὴ δημοσία ἀσφάλεια, καὶ ἡ ἔλλειψις μέσων συγκοινωνίας. Καὶ εἶναι ἀξία πολλῆς θλίψεως ἡ τοιαύτη ἀπώλεια, ἣτις, παρατεινομένη, εἶναι ἀδύνατον νά μή ἐπιδράσῃ ὀλεθρῶς ἐπὶ τῆς ἡμετέρας παραγωγῆς. Μὴ ἐξετάζωμεν λοιπὸν μόνον τὸ παρὸν· αἱ νεαραὶ καὶ σφριγῶσαι ὑπάρξεις ἀντέχουσι πλειότερον ἐν ταῖς κακουχίαις, ἢ αἱ καθεστηκυῖαι ἡλικίαι, αἵτινες διὰ τοῦτο χρήζουσι καὶ πλειόνων φροντίδων. Παρατηρήσατε τὸν σημερινὸν κτηματίαν, ὅστις ὑπῆρξε παρ' ἡμῖν ὁ ἀληθὴς τῆς προόδου ἐργάτης· τρώγει ἀληθῶς τὸν ἄρτον του ἐν τῷ ἰδρῶτι τοῦ προσώπου του, οὐχὶ τῷ ψυχρῷ ἐκείνῳ ἰδρῶτι, τῷ περιρρέοντι τὸ πρόσωπον τοῦ θαμῶνος τῶν χρηματιστηρίων—ἀξιοῦντος καὶ τούτου παραδόξως μυστηριώδη τινα παραγωγὴν ἐν τῷ παίξειν τυχηρὰ παιγνίδια,—ἀλλὰ τῷ θερμῷ ἰδρῶτι τῆς ἐργασίας, ἐνῶ ἀφ' ἐτέρου, ἐλάχιστα καταναλίσκων, διὰ τὴν λιτότητα αὐτοῦ, καθίσταται ὁ αὐτουργὸς τῆς ὁσημέραι ἀξαναούσης εὐημερίας του. Ἄλλ' ὅλοι οὗτοι οἱ εὐνοϊκοὶ ὄροι θὰ συντρέχωσιν ἄρά γε ἐσαεὶ; Καὶ μόνον τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονός, ὅτι αἱ παραγωγικώτεραι γαῖαι εἰσὶν ἐκεῖναι, ἐφ' ὧν κατὰ προτίμησιν στρέφεται ἡ φιλοπονία τῶν νεαρῶν κοινωνιῶν, ἐν ᾗ ἀφ' ἐτέρου μετὰ τοῦ πλουτισμοῦ ἀξάνουσιν καὶ αἱ ἀνάγκαι, ἀποτελεῖ ἀποχρῶντα λόγον ὅπως διστάσῃ τις περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἡμετέρας παραγωγῆς, εἰ μὴ καλλιτέρα τις ληφθῇ περὶ αὐτῆς φροντίς. Τὰς ὀλίγας ταύτας παρατηρήσεις ἀπευθύνομεν ἰδίως πρὸς τοὺς καλῆ τῇ πίστει ἀποθαυμάζοντας τὸ παρὸν καὶ λίαν αισιοδόξους περὶ τοῦ μέλλοντος. Οὗτοι, πρὸς μετριασμόν τῆς αισιοδοξίας των, ἀρκεῖ νά σπουδάσωσι τοὺς ἐξῆς σημαντικούς λόγους τοῦ αὐτοῦ μεγάλου οἰκονομολόγου, ὄν καὶ προ-

ηγουμένως παρεθέσαμεν: «Τὰ λοιπὰ μὲν προσκόμματα, λέγει οὗτος, περιστέλλουσι τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς τοῦ πλούτου, ἢ ἔλλειψις ὁμῶς τῆς ἀσφαλείας τὴν καταργεῖ τέλειον». (Say. Proe. des richesses βιβλ. ἀ κεφ. 18). Δυνάμεθα ἄρα γε νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι θὰ δυνηθῶμεν μέχρι τέλους νὰ διαψεύσωμεν τοιαῦτα τῆς ἐπιστήμης ἀποφθέγματα; Ἡμεῖς τοῦλάχιστον δὲν τὸ πιστεύομεν, καὶ διὰ τοῦτο προτιμῶμεν νὰ ἔχωμεν ἀνά στόμα, ἀντὶ λόγων πανηγυρικῶν, τὸ «Caveant Consules»

Α. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΧΡΥΣΟΥ ΕΝ ΒΡΑΣΙΛΙΑ.

Ἡ γονιμότης τῶν χρυσορυχείων τῆς Βρασιλίας εἶναι εἰς ἐκ τῶν μεγαλειτέρων εἰς πολύτιμα μέταλλα παραγόντων. Εἰς 4 1/2 περίπου δισεκατομμύρια δραχμῶν ἀναβιβάζεται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1680—1879 ἡ παραγωγή τοῦ χρυσοῦ ἐν Βρασιλίᾳ. Ἴδου πῶς κατατάσσεται αὕτη κατὰ δεκαετηρίδας ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ τῶν δύο αἰώνων:

Ἔτη	ἑκατομ. δραχ.
1680—1689	50,000,000
—1699	75,000,000
—1709	100,000,000
—1719	250,000,000
—1729	500,000,000
—1739	1,250,000,000
—1749	750,000,000
—1759	375,000,000
—1769	250,000,000
—1779	250,000,000
—1789	250,000,000
—1799	215,000,000

—1809	15,000,000
—1819	12,000,000
—1829	10,000,000
—1839	10,000,000
—1849	6,500,000
—1859	7,500,000
—1869	17,500,000
—1879	17,500,000
Τὸ ὅλον	4,414,500,000

Ἡ μεγαλειτέρα ἔντασις τῆς χρυσοπαραγωγῆς ἐν Βρασιλίᾳ παρατηρεῖται ἐν τῇ δεκαετηρίδι 1729—1739 καὶ ἡ μικροτέρα ἐν τῇ δεκαετηρίδι 1839—1849. Οἱ σταθμοὶ οὗτοι διαχωρίζονται ὑπὸ ἑνὸς αἰῶνος. Ἐν γένει ἐπὶ τῶν περὶ ὧν πρόκειται διακοσίων ἐτῶν ἡ χρυσοπαραγωγή τῆς Βρασιλίας ἠκολούθησε τὴν ὁδὸν τῆς αὐξήσεως μέχρι τοῦ ἔτους 1739, μετὰ τὸ ὁποῖον εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐλαττώσεως, ἵνα πάλιν ἀπὸ τοῦ 1859 ἀρχίσῃ τάσις τις πρὸς αὐξήσιν. Τρεῖς μόναι δεκαετηρίδες (1720—1729, 1730—1739 καὶ 1740—1749) παρήγαγον ἐν Βρασιλίᾳ 2,500,000,000 δρ. εἰς χρυσόν, πλείονα δηλαδὴ τοῦ ὅσον παρήγαγον αἱ λοιπαὶ δέκα καὶ ἑπτὰ δεκαετηρίδες ὁμοῦ, τῶν ὁποίων ὁ χρυσὸς ὑπολογίζεται εἰς 1,914,500. Ἡ εἰς τὸ δέκατον περίπου πτώσις τῆς ἐν Βρασιλίᾳ χρυσοπαραγωγῆς ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀποσόβησιν τῆς μεγάλης ὑποτιμήσεως τοῦ χρυσοῦ, ἣτις ἤθελε βεβαίως ἐπέλθῃ, ἐὰν ἡ ὀρμητικὴ παραγωγή τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐξηκολούθει τὴν καταπληκτικὴν πορείαν τῆς.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Σεπτέμβριος 1883.

Όρολογία	3 Σεπτεμβρίου 10 Σεπτεμβρίου 17 Σεπτεμ. 24 Σεπτεμ.					
Εθνικὸν Δάνειον	120,000,000	πρὸς 5 0/0	391	394	390	387
»	60,000,000	» 6 0/0	471	473	471	466
»	26,000,000	» 6 0/0	452	456	452	450
»	25,000,000	» 9 0/0	289	290	288	291
»	25,000,000	» 8 0/0	282	285	283	282
»	10,000,000	» 6 0/0	228	230	228	228
»	6,000,000	» 6 0/0	108	109	109	110
»	4,000,000	» 8 0/0	262	262	262	260
Δαχτυοδάνειον Ἐθνικῆς Τραπεζῆς	»	» 4 0/0	294,50	297	296	292,50
Μετοχαί	»	»	4400	4400	4360	4310
» Γενικῆς Πιστωτ. Τραπεζῆς	»	»	334	333	325	321
» Τραπεζῆς Βιομηχ. Πιστεως	»	»	140	138	138	137
» Σιδηροδρόμ. Αθηνῶν—Πετραῶς	»	»	554	558	553	541
» Ἑλλ. Μεταλλουργείων Αἰγίου	»	»	178	172,50	167	167